

Addendum bij de rapportage van het IBAT

4 MEI 2020

INTERBESTUURLIJK ACCEPTATIETEAM (IBAT)

Inhoud Addendum bij de rapportage van het IBAT

1. INLEIDING	2
2. KETENTEST	3
2.1 Aanpak van de ketentest	3
2.2 Conclusies	3
3. AANBEVELINGEN	5
BIJLAGE: BEVINDINGEN	6
Rijk	6
VNG	6
IPO	8
UvW	8

1. Inleiding

Tijdens de bespreking van de rapportage van 25 april 2020 in het Opdrachtgevend Beraad is vastgesteld dat de keten(acceptatie-)test, zoals die in aanloop naar 27 februari 2020 is uitgevoerd, nog een keer wordt overgedaan. Hiertoe is destijds besloten omdat een volwaardige test van de DSO-ketens niet heeft kunnen plaatsvinden. Voor bevoegde gezagen bleek het lastig om aan te sluiten en er waren geregeld beschikbaarheidsproblemen van de landelijke voorzieningen.

Het IBAT heeft in de afgelopen periode met bevoegde gezagen een nieuwe keten (acceptatie-) test uitgevoerd. De resultaten zijn in klein comité op 20 april 2020 gepresenteerd. Dit document, een addendum op de IBAT-rapportage, bevat een samenvatting van de uitgevoerde ketentesten en van de bereikte resultaten.

2. Ketentest

Op 20 april 2020 heeft het Interbestuurlijk Acceptatieteam (IBAT) een sessie via MS Teams georganiseerd met als doel de resultaten van ketentesten te presenteren. De ketentesten moeten antwoord geven op de vraag of DSO-LV als onderdeel van de DSO-keten functioneert.

Daarnaast levert de ketentest bevindingen op over de ervaringen van bevoegde gezagen en softwareleveranciers met de landelijke voorziening en over de wijze waarop zij zich voorbereiden. De wijze van voorbereiding van bevoegde gezagen en softwareleveranciers maakt niet direct onderdeel uit van de onderzoeksopdracht opdracht van het IBAT. Ook is de kwaliteit en gebruiksvriendelijkheid van software bij bevoegde gezagen geen onderdeel geweest van de ketentest. De bevindingen zijn opgenomen in de bijlage.

Ditmaal is ervoor gekozen om de resultaten alleen aan de meest directbetrokkenen te presenteren. Tijdens de sessie waren er deelnemers vanuit het IBAT en vanuit de DSO-LV-organisatie. De presentaties die gegeven zijn de in de terugkoppeling van deze testronde zijn beschikbaar.

2.1 Aanpak van de ketentest

De ketentesten zijn onder regie van het IBAT uitgevoerd en zij zijn daarbij voor de organisatie en afstemming ondersteund door de Tactisch Beheerorganisatie. Bij de uitvoering van de testwerkzaamheden zijn diverse leden van de TBO en de ontwikkelteams betrokken geweest om (technische) hulp te bieden.

2.2 Conclusies

De ketenacceptatietesten moeten antwoord geven op de vraag of DSO-LV als onderdeel van de DSO-keten functioneert zoals beoogd en of de functionaliteit op AVO resp. Basisniveau beschikbaar is. Op basis van de bevindingen kunnen de volgende conclusies worden getrokken, onderverdeeld naar 'inhoud' en 'proces'.

Inhoudelijk

1. Met de uitgevoerde ketentesten is een volgende stap gezet in het beproeven van de DSO-keten. De ketentesten hebben meer bereikt dan de testen in februari, waar technisch aansluiten in een aantal gevallen al lastig bleek. Het was nu mogelijk om gegevens bij de LVBB en DSO-LV aan te leveren via de 'koninklijke weg' (Digikoppeling), terug te vinden en te gebruiken voor toepasbare regels en het doen van een aanvraag.
2. De test had over het algemeen nog een beperkt karakter: kleine datasets en nog vrijwel nergens is de hele keten met alle mogelijkheden beproefd.
3. Door de eerder (gedurende de marginale toets realisatie) geconstateerde ontbrekende functionaliteit is het ook nog niet mogelijk een volledige ketentest op AVO-niveau en op basisniveau uit te voeren. Dit komt doordat de functionaliteiten nog volop in ontwikkeling zijn.

Proces

4. Geconstateerd is dat het substantiële inzet en tijd kost van bevoegde gezagen en leveranciers om een ketentest succesvol te doorlopen. De Unie van Waterschappen is met HDSR, in samenwerking met de leverancier, erin geslaagd de werking van de ketens aan te tonen, met veel doorzettingsvermogen en inspanning van alle partijen. De VNG is met gemeente Waalre en GISkit slechts ten dele geslaagd om dit aan te tonen, ondanks de grote inspanning van de leverancier.
5. Geconcludeerd wordt dat het goed werkend krijgen van de DSO-keten op dit moment nog veel ondersteuning vanuit de ontwikkelorganisatie vereist. Het is belangrijk te realiseren dat als grotere aantallen bevoegde gezagen gaan aansluiten, die een groot beslag kan leggen op de ontwikkelcapaciteit. Het realiseren van (doorloop)snelheid bij het testen vraagt om goede werkwijze en samenwerking tussen leveranciers/bevoegde gezagen en de ontwikkelorganisatie DSO.
6. De ervaringen die bevoegde gezagen, softwareleveranciers en ontwikkelpartners opdoen met het aangesloten en gevuld krijgen van DSO-LV zijn erg waardevol. Borging van deze kennis is van belang, evenals de waardering dat (m.n.) softwareleveranciers hier capaciteit voor beschikbaar stellen.
7. Uit de opgedane testervaringen tot nu toe blijkt dat samenspel van alle betrokken actoren essentieel is om tot een goed werkend DSO te komen. IBAT pleit ervoor dat de bevoegde gezagen voldoende tijd krijgen om te oefenen, zodat eventuele bugs en suboptimale gebruikservaringen van het DSO vóór inwerkingtreding van de wet kunnen worden opgelost.
8. Een werkend stelsel voor initiatiefnemers en belanghebbenden bestaat uit de combinatie van werkende functionaliteit en begrijpelijke en bruikbare content. De toetsing hiervan vindt nu nog niet plaats. Wel worden door het programma 'usability' testen op de opgeleverde functionaliteit uitgevoerd als onderdeel van het ontwikkeltraject. Het IBAT concludeert dat het toegevoegde waarde heeft om ook met inwoners en bedrijven te toetsen in het kader van de acceptatie. Dit is nu geen deel van de opdracht aan het IBAT.

3. Aanbevelingen

De aanbevelingen richten zich op een tweetal aspecten:

1. **Inhoudelijke** aanbevelingen gericht op DSO-LV
  - a. Betrek 'echte' eindgebruikers (inwoners en bedrijven) bij de (keten-) testen, waarbij de functionaliteit van DSO-LV in combinatie met door bevoegd gezag gemaakte content wordt beproefd en naast bruikbaarheid ook begrijpelijkheid centraal staat. Dit kan in IBAT of ander verband, of door bevoegd gezagen afzonderlijk.
  - b. Verbeter de kwaliteit van de oplevering van (nieuwe releases van) DSO-LV, onder meer door verbetering van documentatie voor softwareleveranciers en door verbetering van begrijpelijkheid van foutmeldingen. Geef hierbij in het bijzonder aandacht aan de functionaliteiten in de keten van Plan tot Publicatie.
  - c. Richt testomgevingen zodanig in dat testen en oefenen met de DSO-ketens door leveranciers en bevoegde gezagen eigenstandig en kort cyclisch kunnen plaatsvinden.
2. Aanbevelingen gericht op het **proces** voor de volgende keten(acceptatie-) testen:
  - a. Blijf de ketentesten ieder kwartaal uitvoeren tot dat het basisniveau is bereikt.
  - b. Het is belangrijk om de verbinding tussen de testende bevoegde gezagen (en hun leveranciers) en de TBO/OBO's nog strakker te organiseren, zodat vragen snel kunnen worden beantwoord en problemen snel kunnen worden opgelost. Stel zo nodig aanvullende capaciteit vanuit TBO/OBO's beschikbaar.
  - c. Met bevoegde gezagen die testen gaan uitvoeren goed af te spreken hoe testbevindingen worden vastgelegd op basis van vooraf gedefinieerde testscenario's. Hierbij worden dan in een transparant proces bevindingen geregistreerd en teruggegeven aan de ontwikkelorganisatie van de landelijke voorziening waar ze leiden tot aanpassingen (feedback loop).
  - d. Leveranciers in de keten van plan tot publicatie leveren via de IBAT-testen een belangrijke bijdrage aan het verbeteren van de landelijke voorziening. We adviseren het OGB om middelen vrij te maken om deze softwareleveranciers mee te laten werken aan de ketentesten.

4. Bijlage: Bevindingen

Rijk

De Rijkspartijen hadden deze testronde als doel om de logica voor het bepalen van het bevoegd gezag te beproeven. Met name in complexere situaties, waarbij meerdere bevoegde gezagen betrokken zijn, is het belangrijk dat DSO-LV de aanvraag naar het juiste bevoegd gezag stuurt.

De test is uitgevoerd op de demo-omgeving van DSO-LV (en nog niet op de pré-productieomgeving) omdat de demo-omgeving de gegevens bevat om de test te kunnen uitvoeren. Er is een magneetactiviteit getest (bouwaanvraag en mijnbouwaanvraag in de Noordzee), waarbij het ministerie van EZK bevoegd gezag is. De test is geslaagd, de uitkomst was conform de verwachting.

De Rijkspartijen willen graag door blijven testen, waarbij het belangrijk is dat er voldoende testcontent in de pré-productieomgeving beschikbaar is.

Daarnaast willen Rijkspartijen het ontvangen van een vergunningaanvraag gaan testen met gebruikmaking van de samenwerkfunctionaliteit. Dat was deze keer nog niet mogelijk, omdat de aansluiting nog niet is gerealiseerd.

VNG

De VNG heeft deze periode getest met de gemeenten Rijssen-Holten en Waalre en hun softwareleveranciers.

Rijssen-Holten

Het doel was om met de leverancier van de gemeente een omgevingsplan voor het buitengebied van de gemeente aan te bieden aan de LVBB en dit plan in de viewer van DSO-LV te kunnen raadplegen. Dit is met trial en error uiteindelijk gelukt. Verschillende onderdelen van de keten zijn hierbij beproefd:

1. Het maken van een STOP/TPOD-bestand (omgevingsplan)
Een groot plan leverde direct veel foutmeldingen op. Daarom is besloten een klein testbestand te maken, waarmee het wel is gelukt, echter het gehele plan publiceren leverde later in de keten problemen op. En, al hoewel officieel buiten scope van deze test, toch het vermelden waard: het maken van een testbestand is als lastig ervaren. De documentatie is onvoldoende en de voorbeeldbestanden werken niet goed.
2. Het valideren van dit bestand met de validatieservice
Het aanroepen van de validatieservice ging goed en foutmeldingen zijn goed gedocumenteerd.
3. Publicatie via het previewportaal
Dit leverde veel onduidelijke foutmeldingen op, waarbij vaak niet helder was waardoor de fout werd veroorzaakt. Op het moment dat een publicatie niet lukte werd enkele informatie wel gepubliceerd wat wederom leidde tot foutmeldingen bij een volgende publicatie. Ook zijn sommige delen niet gepubliceerd.

4. De publicatie bekijken

Op overheid.nl is het plan volledig terug te vinden. In de viewer (regels op de kaart) leken in eerste instantie onderdelen te ontbreken. In de Registratie voor Toepasbare Regels (RTR) missen de activiteiten. Na een uitgebreide analyse bleek dat de manier van het opstellen van het plan leidde tot het niet weergeven van delen van het plan. Een duidelijke handreiking bij het opstellen van het plan had dit kunnen voorkomen. Ook had een validatie kunnen leiden tot het niet accepteren van dit plan.

Waalre

De bedoeling van de test in de gemeente Waalre was om de gehele DSO-keten te doorlopen. Waalre is immers aangesloten op alle drie de koppelvlakken van DSO-LV en heeft ook de lokale software al geïmplementeerd. Detailbevindingen zijn opgenomen in bijlage 1.

1. Maken STOP-TPOD-bestand (omgevingsplan)

Net als in Rijssen-Holten is een klein testplan met bijbehorende toepasbare regels gemaakt. Dit bleek lastig, omdat niet altijd inzichtelijk is welke eisen eraan worden gesteld. Voor Toepasbare regels geldt dat niet goed beschreven is hoe activiteiten via het plan moeten worden opgevoerd. En er zijn vragen over het gebruik van normen en waarden.

2. OW Validatie service

Dezelfde bevindingen als Rijssen-Holten.

3. Publiceren

Dit leverde veel en vaak onduidelijke meldingen op welke nu als XML-bestanden aan de gemeentelijke applicatie worden geleverd. Op het moment dat is gepubliceerd vindt de synchronisatie van de OZON naar RTR maar één keer per week plaats. Voor het uitvoeren van een goede test is dat te weinig, wat leidt tot lange doorlooptijden. Ook is opgevallen dat bij de koppeling met DSO-LV er weinig automatische terugmeldingen zijn, waardoor het vaak een kwestie van uitproberen is.

Er waren positieve ervaringen met de ondersteuning vanuit de ontwikkelteams, al is de capaciteit schaars. Veel wat vanuit de techniek zou moeten worden afgehandeld moet door menselijke interactie gebeuren.

4. Publicatie bekijken

Door gebrek aan tijd (o.a. door het wachten op de synchronisatie) is het uiteindelijk niet gelukt om het plan in de viewer te bekijken.

5. Maken Toepasbare Regels

Dit is een goed beschreven proces. Geen bijzondere bevindingen.

6. Publiceren Toepasbare regels

Dit werkt goed. De leverancier heeft een kleine set aan toepasbare regels kunnen publiceren. Voor het uitvoeren van testen is het belangrijk dat je ook vragenbomen weer kunt verwijderen. Dat bleek echter nog niet mogelijk

7. Het aanvragen en ontvangen van een vergunning of melding

Wegens tijdgebrek niet getest.

De VNG wil op korte termijn doorgaan met testen en dit ieder kwartaal herhalen. Inhoudelijk wordt nog bekeken welke onderdelen getest kunnen worden, zeker nu de standaard STOP/TPOD 1.0 nog moet worden ingebouwd in de verschillende onderdelen van DSO.

Belangrijk hierbij is dat er directe aanspreekpunten bij TBO en OBO's zijn voor de testers. IPOW als helpdesk gebruiken leidt tot lange doorlooptijden en niet altijd het gewenste antwoord. En er wordt belang gehecht aan een werkende feedbackloop, zodat bevindingen snel tot antwoord leiden en indien nodig tot vervolgacties.

IPO

Het doel van de IPO was om de omgevingsverordening van de provincie Utrecht te publiceren in de productieomgeving. Bij het uitvoeren van deze ketentest was er nog geen sprake van uitstel van de Omgevingswet.

De bevindingen en conclusies:

- Met handwerk in versie 0.98 is het mogelijk de verordening te publiceren in de pre-productie omgeving met hulp van KOOP en TBO. Met name afbeeldingen en tabellen konden niet vanuit de Tercera software geautomatiseerd verwerkt worden. De keten is nog niet werkend.
- Aanlevering heeft via Digikoppeling plaatsgevonden.
- De verbeeldingsstandaard is nog niet verwerkt in de viewer en daardoor is het niet mogelijk om een voorbeschuiving door de bestuurders te realiseren.
- De verbeeldingsstandaard moet verder worden geïmplementeerd en ook voor officiële publicatie kunnen worden gebruikt.
- Versie 0.98 van STOP TPOD is nog niet geschikt voor het geautomatiseerd publiceren van de omgevingsverordening en de standaard is nog onvoldoende doorontwikkeld om voor het bevoegd gezag software te bouwen. De provincies zijn voorlopig gestopt met de proeftuin om zich eerst te bezinnen over de consequenties van versie 1.0 van de standaard.
- De standaard bevat veel vrijheidsgraden. De leverancier maakt op dit moment de implementatiekeuzen en daarmee is er geen sprake van een open standard. Advies van de provincies is om die vrijheid te beperken om 'vendor lock-in' te voorkomen

De provincies laten gezamenlijk een impactanalyse uitvoeren op de versie 1.0 van de standaard. Zij willen de impact op hun werkwijze en op de beschikbare software bepalen. Op basis van de impactanalyse wordt besloten hoe zij verder gaan met de proeftuin.

UvW

De bedoeling van de Unie van Waterschappen en het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden was om de hele keten te beproeven. Dit is voor een belangrijk deel gelukt:

1. Validatie STOP-TPOD-bestanden Waterschapsverordening: geslaagd
2. Publicatie STOP-TPOD-bestanden: geslaagd
3. Registratie Ozon activiteit Aanleggen steiger: geslaagd

4. Activiteit zichtbaar in Functionele Structuur
5. Afmonteren activiteit 'Aanleggen steiger': geslaagd
6. Aanlevering regelbeheerobject. Conclusie: correcte bestandsset niet kunnen aanleveren, RTR niet klaar voor verwerking (alles handmatig)
7. Aanlevering regelbeheerobject Indieningsvereisten: geslaagd
8. Indieningsvereisten zichtbaar in Functionele Structuur
9. DSO-loket: werkende viewer en regels op de kaart; werkende aanvraag voor Aanleggen steiger

Hierbij zijn de volgende bevindingen gedaan:

- Administratie Digikoppeling t.b.v. Bevoegd Gezag voor het technisch aansluiten bleek lastig en was niet compleet gedocumenteerd. Met hulp van Logius en vanuit teams LVBB en RTR is het gelukt.
- Aansluiting met koppelvlakken LVBB en RTR: bleek ingewikkeld vanwege niet complete documentatie en moeilijk te begrijpen communicatie over standaarden
- Voorbeeldbestanden werkten niet.
- Vage foutmeldingen. Expert hulp bleek hard nodig voor validatie en correctie. Hier zat de 'devil in the detail'. Sterk gevoel van trial & error
- Synchronisatie OZON - RTR van 1x per week is veel te weinig. Zou voor testdoeleinden nagenoeg realtime mogen zijn. Hier verlies je veel tijd.
- Juiste referenties met GIO-bestanden in STOP-TPOD-file set in standaard 0.98: lastige taak.
- Resultaat in Viewer: bevat wel de data, maar deze was alleen te vinden met een workaround, anders OZON-foutmeldingen. Validatie-issue?
- Vanwege beperkingen c.q. noodzaak van handmatige acties door DSO moesten waterschapsactiviteiten vormgegeven worden op bestaande testdata.
- Verwijderen van data moet (handmatig) door DSO, bevoegd gezag kan dit nog niet zelf
- Testen zijn in kleine stapjes uitgevoerd, daarna uitgebreid met meer data. Testen zijn per koppelvlak vormgegeven.
- Goede contacten hebben sterk bijgedragen aan succes, maar er is echt structurele feedback/ counterpart van team nodig. Nu was dit gepland voor maandagochtend en donderdagmiddag, maar meer is nodig vanwege grote uitdagingen met versie 1.0 van TPOD
- Zowel HDSR en de leveranciers hebben fors geïnvesteerd in tijd en geld. Tot nu toe gedragen door leverancier en HDSR.
- Documentatie was slecht, maar voor TPOD-versie 1 is dit inmiddels sterk verbeterd.

Testen worden vervolgd om te kunnen werken met de versie 1.0 van de TPOD-standaard.

Maart-rapportage Interbestuurlijke Acceptatie DSO-LV

25 MAART 2020

INTERBESTUURLIJK ACCEPTATIETEAM (IBAT)

Inhoud Maart-rapportage Interbestuurlijke Acceptatie DSO-LV

1. SAMENVATTING	2
1.1 Overzicht van bevindingen marginale toets realisatie	3
1.2 Ketenacceptatietest	8
1.3 Marginale toets beheer en exploitatie	8
1.4 Aanbevelingen	10
2. GEVOLGDE AANPAK	12
2.1 Introductie	12
2.2 Samenstelling IBAT	12
2.3 Wat wordt geaccepteerd?	12
2.4 Hoofdgebieden	13
3. MARGINALE TOETS OP HET REALISATIEPROCES	15
3.1 Gevolgde aanpak & bevindingen tot en met 27 februari 2020	15
3.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen	15
4. KETENTEST	34
4.1 Opzet van de dag	34
4.2 Bevindingen	35
4.3 Conclusies	36
5. MARGINALE TOETS VOOR BEHEER EN EXPLOITATIE	38
5.1 Gevolgde aanpak en bevindingen	38
5.2 Conclusie Marginale toets beheer	42
6. AANBEVELING AAN HET OGB	43

1. Samenvatting

Het Interbestuurlijk Acceptatieteam (IBAT) is ingesteld door het OGB om haar te adviseren over de bruikbaarheid en de beheerbaarheid van de door het programma DSO op geleverde/ op te leveren resultaat: de DSO-LV (DSO Landelijke Voorziening).

De acceptatie kent drie hoofdgebieden waar een uitspraak over gedaan moet worden:

1. De voorziening zal het stelsel moeten ondersteunen met de vereiste kwaliteit van de opgeleverde functionaliteit, en het geleverde moet aansluiten bij het afgesproken basisniveau waar de voorziening aan moet voldoen.
2. De opgeleverde voorziening moet technisch en functioneel op een gecontroleerde manier in beheer genomen kunnen worden.
3. Naast het ingerichte beheer moet ook sprake zijn van een ingerichte exploitatie en gebruikersondersteuning.

Hiervoor wordt een proces van marginale toetsing ingericht alsmede een ketentest om te kunnen ervaren en toetsen dat DSO-LV functioneert in de volledige DSO-keten, dat wil zeggen in combinatie met de software van bevoegd gezagen.

“Marginale toetsing richt zich op de vraag of de overheid een besluit in een gegeven geval in redelijkheid, gelet op de daarbij betrokken belangen, had mogen nemen. Bij de marginale toets wordt niet over de inhoud van het besluit zelf geoordeeld, maar wordt alleen gekeken of het besluit op de juiste manier tot stand is gekomen.”

De marginale toets kijkt derhalve of de stand van zaken ten aanzien van het beheer van de Landelijke Voorzieningen Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV) het besluit de Omgevingswet in werking te laten treden niet in de weg staat.

Voor het op te leveren resultaat en het proces dat het Interbestuurlijk Acceptatieteam doorloopt, werd tot 22 november 2019 het Basisniveau gehanteerd, zoals dit is beschreven in het Globale Programma van Eisen (GPvE).

Op 22 november 2019 is de opdracht aan het IBAT aangepast om de bij de marginale toets in december te adviseren ten aanzien van de realisatie van de GPvE¹ eisen voor het basisniveau en of de GPvE-eisen waaraan dit jaar wordt voldaan voldoende zijn voor aansluiten, vullen en oefenen (AVO).

In december 2019 werd vastgesteld dat bij de gebruikersacceptatie in februari 2020 op zijn vroegst kan worden getoetst of de eisen die noodzakelijk zijn voor aansluiten, vullen en oefenen daadwerkelijk beschikbaar zijn.

Voor het bepalen van AVO geldt de notitie *Roadmap functionaliteit omgevingsloket DSO-LV* en een daaraan gekoppeld addendum op het GPvE als uitgangspunt.

Deze rapportage is gebaseerd op bevindingen gedaan in de periode tot en met 27 februari 2020.

---

¹ GPvE = Globaal Programma van Eisen

1.1 Overzicht van bevindingen marginale toets realisatie

Voor de marginale toets van het realisatieproces zijn 5 onderzoeksvragen geformuleerd. De samenvatting geeft alleen de conclusies, voor bevindingen en context wordt verwezen naar het hoofdrapport.

Vraag 1: Is het proces om de vraag (opdracht) actueel te houden zorgvuldig en met succes doorlopen?

Conclusie vraag 1

Het proces om de vraag (opdracht) actueel te houden is in hoge mate zorgvuldig en succesvol doorlopen. Aandachtspunt is het blijvend prioriteren binnen de opdracht om op het juiste moment de juiste functionaliteit op te leveren. Zie hiervoor verder de vragen 4 en 5.

Vraag 2: Is het proces van prioriteren, ontwikkelen en accepteren adequaat om kwalitatief goede software op te leveren die ook beheersbaar en onderhoudbaar is?

Conclusie vraag 2

Het proces van prioriteren, ontwikkelen en accepteren is adequaat om kwalitatief goede en bruikbare software op te leveren die ook beheersbaar en onderhoudbaar is.

Vraag 3: Zijn de afzonderlijke onderdelen in het stelsel zodanig op elkaar afgestemd dat de drie ketens² adequaat kunnen worden doorlopen?

Conclusie vraag 3

Een groot deel van de afzonderlijke onderdelen (features) is inmiddels opgeleverd. Op dit moment kan echter nog niet worden vastgesteld of de afzonderlijke onderdelen van DSO-LV zodanig op elkaar zijn afgestemd dat de drie DSO-ketens adequaat en in samenhang kunnen worden doorlopen.

Dit is het duidelijkst in de planketen, waar de resultaten nog onvoldoende zijn. De keten 'van idee tot afhandeling' kan voor specifieke type aanvragen worden doorlopen, alleen nog niet in de volle breedte van de benodigde functionaliteit, bijvoorbeeld voor het indienen van aanvragen en meldingen.

Vraag 4: Is de stand van zaken na oplevering PI-12 voldoende om te kunnen Aansluiten, Vullen en Oefenen?

Conclusie vraag 4

Na oplevering PI-12 (januari 2020) geldt het volgende beeld voor realisatie van de GPvE-eisen op **AVO-niveau**.

---

² Drie ketens: 'Van plan tot publicatie', 'van idee tot afhandeling' en 'van vraag tot informatie'

Toelichting onderstaande tabel

- Deze tabel is gebaseerd op de, door het pDSO aangeleverde, rapportage 20200214 *Status realisatie basisniveau (PI-12) v0.97 IBAT*.
- Eisen die zijn overgezet naar de Doel Architectuur, Globaal Content Raamwerk of de Strategische Beheer Organisatie worden niet meegewogen.
- In deze tabel zijn alleen die eisen meegenomen die de status gereed 1/1/2020 hebben meegekregen.
- Eisen staan alleen op afgerond als deze voor 100% zijn ingevuld.
- Het percentage geeft aan hoeveel werk al is gerealiseerd ten opzichte van de totaal begrote inspanning.

Bijvoorbeeld Archivering en zorgplicht kent voor AVO-niveau 3 drie eisen die ingevuld moeten zijn. Op 27 februari was geen van deze drie eisen ingevuld. Om deze eisen alsnog af te ronden wordt een inspanning verwacht die 31% van de totale inspanning voor deze eisen op AVO-niveau bedraagt. Dit laat onverlet dat richting de Stelsel Catalogus de benodigde business features al volledig voldoen aan de eisen. Dit terwijl voor het Knooppunt de status op ongeveer 70% staat.

Het voortgangpercentage openstaande eisen geeft derhalve een beter beeld van de voortgang.

Categorie		AVO		
		Gereed	Openstaande eisen	Voortgang openstaande eisen
Archivering en zorgplicht	ARC	Nee	3	69%
OW-besluiten	ROD	Nee	13	40%
Beheer	BEH	Nee	5	88%
Oriënteren (informatie op maat)	ORN	Nee	8	81%
Eén loket	LOK	Nee	6	85%
Samenwerking	SAM	Nee	4	89%
Ingediende vergunningsaanvragen, meldingen en informatieplichten	RVM	Nee	2	60%
Stelselcatalogus Omgevingswet	SOW	Nee	2	94%
Stelselknooppunt DSO-LV	KNP	Nee	2	97%
Indienen aanvragen, meldingen en informatieplichten	IND	Nee	2	87%
Inspire	INS	nvt	nvt	nvt
Regelhulp	RGH	Ja	-	100%

Categorie		AVO		
		Gereed	Openstaande eisen	Voortgang openstaande eisen
Leverancier van omgevingsinformatie	IHN	Ja	-	100%
Open data en fair use van data	OPD	Ja	-	100%
Regelbeheer	RBH	Ja	-	100%
Toepasbare regels	RTR	Ja	-	100%
Raadplegen Informatie over de fysieke leefomgeving	RIF	Ja	-	100%

Voorstaande betekent dat nog niet aan alle GPvE-eisen voor Aansluiten, Vullen en Oefenen wordt voldaan. In welke mate de Bevoegd Gezagen beperkt worden in hun aanpak Aansluiten, Vullen en Oefenen is door het IBAT niet volledig aan te geven. Het ontbrak het IBAT daarvoor aan de afzonderlijke draaiboeken van de Bevoegd Gezagen. Gedurende bijvoorbeeld de ketentest op 27 februari 2020 bleek dat door problemen met uploaden van omgevingsdocumenten (OD) er voor het vullen en oefenen slechts beperkte mogelijkheden aanwezig waren om te testen.

Gegeven de productie realisatiecijfers van het programma tot op het heden en de inschatting benodigde uren, zijn enkele categorieën (met name in de planketen en deels in de vergunningaanvraagketen) waarbij de realisatie minder dan 86%³ bedraagt naar verwachting niet af te ronden voor 1 juli 2020 (zodat nog 6 maanden AVO-tijd in 2020 resteert).

Risico

De nog ontbrekende features die nodig zijn om alsnog tot realisatie van de AVO-eisen te komen, zijn niet allemaal voorzien in PI-13 en worden zonder aanvullende interventies naar verwachting derhalve ook niet volledig voor 1 juli 2020 gerealiseerd. Een risico dat hierbij ontstaat is de steeds beperktere tijd voor de bevoegde gezagen voor het Aansluiten, Vullen en Oefenen. Over de nog beschikbare tijd bestaat zorg bij de Bevoegd Gezagen.

---

³ Zoals eerder vermeld is het percentage gebaseerd op de nog verwachte inspanning om alle eisen af te ronden afgezet tegen het totaal van de totaal begrote inspanning voor de betreffende categorie. De verwachte inspanning kan zowel positief als negatief afwijken. De ervaringen met eerder PI's geven een beeld dat in de komende sprints voor deze eisen, per sprint, circa 7% aan voortgang geboekt kan worden. Dit is slechts een indicatie.

Vraag 5: Is het redelijkerwijs te verwachten dat tijdig die eisen zijn ingevuld die noodzakelijk zijn om per 1 januari 2021 de Omgevingswet adequaat te kunnen ondersteunen (Basisniveau)?

Na oplevering PI-12 geldt het onderstaande beeld voor realisatie van **basisniveau**.

Toelichting onderstaande tabel

- Deze tabel is gebaseerd op de, door het pDSO aangeleverde, rapportage 20200214 *Status realisatie basisniveau (PI-12) v0.97 IBAT*.
- Eisen die zijn overgezet naar de Doel Architectuur, Globaal Content Raamwerk of de Strategische Beheer Organisatie worden niet meegewogen.
- In deze tabel zijn alleen die eisen meegenomen die de status basisniveau hebben meegekregen.
- Eisen staan alleen op afgerond als deze voor 100% zijn ingevuld.
- Het percentage geeft aan hoeveel werk al is gerealiseerd ten opzichte van de totaal begrote inspanning.

Categorie		AVO		
		Gereed	Openstaande eisen	Voortgang openstaande eisen
Archivering en zorgplicht	ARC	Nee	4	65%
OW-besluiten	ROD	Nee	14	44%
Beheer	BEH	Nee	9	89%
Oriënteren (informatie op maat)	ORN	Nee	16	75%
Eén loket	LOK	Nee	14	85%
Samenwerking	SAM	Nee	4	89%
Ingediende vergunningsaanvragen, meldingen en informatieplichten	RVM	Nee	3	50%
Stelselcatalogus Omgevingswet	SOW	Nee	3	94%
Stelselknooppunt DSO-LV	KNP	Nee	3	87%
Indienen aanvragen, meldingen en informatieplichten	IND	Nee	9	84%
Inspire	INS	Nee	2	20%
Regelhulp	RGH	Nee	2	70%
Leverancier van omgevingsinformatie	IHN	Ja	-	100%

Categorie		AVO		
		Gereed	Openstaande eisen	Voortgang openstaande eisen
Open data en fair use van data	OPD	Ja	-	100%
Regelbeheer	RBH	Ja	-	100%
Toepasbare regels	RTR	Ja	-	100%
Raadplegen Informatie over de fysieke leefomgeving	RIF	Ja	-	100%

Voorstaande betekent dat nog niet aan alle GPvE-eisen voor basisniveau wordt voldaan. In welke mate de Bevoegd Gezagen beperkt worden in hun aanpak zich tijdig voor te bereiden op inwerkingtreding van de Omgevingswet is door het IBAT niet volledig aan te geven. Het ontbrak het IBAT daarvoor aan de afzonderlijke draaiboeken van de Bevoegd Gezagen.

Gegeven de productierealisatiecijfers van het programma tot op het heden en de door het programma gemaakte inschatting van de benodigde uren, zijn de categorieën waarbij de realisatie nu onder de 72% ligt niet af te ronden voor 1 januari 2021. Het is voor het IBAT niet mogelijk aan te geven welke functionaliteit op een bepaald moment gereed is, maar duidelijk is dat dit voor bevoegd gezagen en andere eindgebruikers belemmerend is.

Conclusie vraag 5

Net als bij AVO-niveau geldt ook voor Basisniveau dat er stappen zijn gezet. Op dit moment kan echter ook met een grote mate van zekerheid gesteld worden dat het basisniveau per 1 januari 2021 niet gerealiseerd zal zijn. Het IBAT stelt vast dat in ieder geval in de realisatie van de functionaliteit voor de keten van Plan tot Publicatie er nog veel werk is te verzetten. Daarnaast is er nog relatief veel werk te doen in de vergunningaanvraagketen en ten aanzien van archivering. Ook ten aanzien van Inspire (met het oog op uitwisseling van gegevens in Europa) is nog een opgave te doen, al hebben de gebruikers hier geen last van als dit later in de tijd wordt gerealiseerd.

Dit vraagt in ieder geval bijzondere aandacht in de besturing. Deze conclusie is tevens gebaseerd op de PI-13 planningsessies en mede gebaseerd op de notitie aan het OGB vanuit het ontwikkelprogramma (aan OGB voorgelegd in februari 2020). Door de Agile werkwijze en (tot op heden) het gebrek aan een roadmap is niet aan te geven welke functionaliteit op een bepaald moment gereed is, maar duidelijk is dat dit voor bevoegde gezagen en andere eindgebruikers belemmerend is.

Risico

De mate waarin specifieke Basisniveau eisen nog niet beschikbaar zijn, kunnen voor de verschillende Bevoegde Gezagen door hun rol in de keten verschillende impact hebben. Het risico is dat dit het prioriteringsproces compliceert, waardoor eerder verkeerde keuzes kunnen worden gemaakt bij de prioritering en de samenhang met de te realiseren business

features voor DSO-LV verkeerd wordt ingeschat. Dit vraagt goed afstemming tussen de vraag van de bevoegd gezagen aan de ene kant en de beschikbare ontwikkelcapaciteit van de ontwikkelorganisatie aan de andere kant.

1.2 Ketenacceptatietest

De ketenacceptatietesten moeten antwoord geven op de vraag of DSO-LV als onderdeel van de DSO-keten functioneert zoals beoogd. De ketenacceptatietest van februari 2020 had specifiek tot doel te toetsen of het gerealiseerde opleverniveau voldoende is voor 'Aansluiten, Vullen, Oefenen' per begin 2020.

Conclusie

Op basis van de bevindingen kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

1. Het organiseren van ketentesten en ketentestdagen om de ervaringen te delen is zinvol en moet worden gecontinueerd, immers 'the proof of the pudding is in the eating'. Veel essentiële functionaliteiten zijn nog niet beproefd omdat deze nog niet af waren of nog niet konden worden beproefd, omdat aansluiten lastig is gebleken of de software aan de kant van bevoegd gezag nog niet gereed was. Gezien de ervaringen van huidige testen is het des te belangrijker deze functionaliteiten in de komende periode eerst te testen, voordat deze voor breder publiek worden vrijgegeven. Dit geldt zowel voor het AVO-niveau, als richting de oplevering van het basisniveau.
2. Door de eerder (gedurende de marginale toets realisatie) geconstateerde ontbrekende functionaliteit en de late oplevering van de pre-productieomgeving is het niet mogelijk gebleken een volledige ketentest op AVO-niveau uit te voeren.
3. Geconcludeerd kan worden dat DSO-LV als beheerd systeem, nog niet in staat is AVO volledig te ondersteunen. Er is nog onvoldoende sprake van een gecontroleerde beheersituatie.
4. Het vertrouwen is uitgesproken dat zeker als bevoegde gezagen, softwareleveranciers en de ontwikkelorganisaties nog veel meer de samenwerking opzoeken, het stelsel succesvol kan worden gerealiseerd. Hier is overigens tijdens de ketentestdag nog geen tijdspad aan gekoppeld. De zorg is daarbij uitgesproken dat de beschikbare tijd voor de afronding van de Afbouw van de landelijke voorziening, in combinatie met het realiseren van decentrale voorzieningen en de noodzakelijke voorbereidingstijd bij bevoegde gezagen onvoldoende is gegeven het huidige tijdspad richting inwerkingtreding.
5. Bevoegde gezagen zien graag concrete acties m.b.t. de stabiliteits- en beschikbaarheidsproblemen en de issues rond de planketen, ook met betrekking tot het aansluitproces en de documentatie.

1.3 Marginale toets beheer en exploitatie

Voor de marginale toets ten aanzien van beheer en exploitatie zijn 2 onderzoeksvragen geformuleerd.

Vraag 1: Kan de opgeleverde voorziening technisch en functioneel op een gecontroleerde manier in beheer worden genomen?

Conclusie vraag 1

Zoals uit de rapportages van over verificatie- en acceptatieproces van het TBO blijkt loopt het proces van inrichten achter bij de oorspronkelijke planning opgenomen in het TBO-transitieplan en is derhalve nog niet afgerond. De uitgangspunten en opzet van het beheer leggen een goede basis onder het beheer. De implementatie van contractuele afspraken zijn nog niet afgerond en dat geeft reden tot zorg. De termijnen om tot een goede afstemming tussen ketenpartners in het beheer te komen wordt daarmee bekort. Het inrichten van goede communicatielijnen om tot een goede uitwisseling van (beheer)gegevens te komen - en daarmee tot gecontroleerde veranderingen in de diverse beheerde omgevingen - verloopt daarmee langzamer dan wenselijk.

Vraag 2: Is een ingerichte exploitatie en gebruikersondersteuning voor het centrale deel van DSO, namelijk de DSO-LV beschikbaar?

Conclusie vraag 2

Het toezien op een blijvende optimale beschikbaarheid en aansluiting van de dienstverlening DSO-LV wordt belegd bij de Tactische Beheer Organisatie (TBO). Deze organisatie is nog in opbouw en volgt daarbij een draaiboek dat door het IBAT in opzet, bestaan en werking uitvoerig is beoordeeld.

De wijze waarop het TBO-inzage in de werking van de Operationele Beheer Organisaties (OBO's) aan het organiseren is en contractueel koppelt aan een besturingsmodel, is in opzet ruim voldoende.

Aandachtspunten zijn:

- Het proces van contracteren is nog niet afgerond;
- Servicelevels zijn daarmee nog niet vastgesteld;
- Rapportages over de servicelevels zijn nog niet ingeregeld;
- Beheersing van de afzonderlijke omgevingen is nog niet voldoende ingericht.

De opbouw van het besturingsmodel is met het bestuursmandaat top-down geïnitieerd (van strategie naar operatie) en wordt nu bottom-up geconcretiseerd. Een aandachtspunt hierbij is de integraliteit en harmonisatie van de rapportages.

Door de beperkte aandacht (tot op heden) voor de beheereisen in het GPvE gericht op inwerkingtreding wordt hier nu extra aandacht aan geschonken en neemt de capaciteit om te werken aan nieuwe functionaliteit af.

De vraag naar het herijken en doorontwikkelen van de Visie op het DSO-LV en het strategisch borgen van de ontwikkeling van het stelsel in de volle breedte (ontwikkeling van DSO-voorzieningen bij de bevoegde gezagen) vraagt dat ook het SBO actief haar rol gaat invullen.

1.4 Aanbevelingen

Gelet op de voortgang en conclusies is het nu nog niet mogelijk een advies over acceptatie te formuleren. Het IBAT adviseert het OGB de volgende aanbevelingen op te volgen en daarmee concreet verder te werken aan de oplevering van het Basisniveau voor inwerkingtreding en het implementeren (inclusief AVO) bij bevoegd gezagen⁴.

1. Iedere koepel en het Rijk maken duidelijk welke restpunten op welk moment in de tijd gereed moeten zijn, zodat er een gezamenlijke roadmap kan worden opgesteld gericht op afronding van het Basisniveau.
2. In de wetenschap dat de PI13 planning al vastgesteld is, kan alleen in PI 14 en 15 redelijkerwijs een hernieuwde prioriteitstelling plaatsvinden op basis van de voorgestelde roadmap. Op basis van de roadmap kan het OGB vaststellen:
  - a. in welke mate de naar verwachting nog niet volledig gerealiseerde GPvE-eisen met status AVO per 1 juli 2020 blokkerend zijn voor het in werking treden van de Omgevingswet.
  - b. in welke mate de naar verwachting nog niet volledig gerealiseerde GPvE-eisen met status Basisniveau per 1 januari 2021 blokkerend zijn voor het in werking treden van de Omgevingswet.
  - c. Of en hoe, op basis van deze inzichten kan een plan gemaakt worden om tot een bijstelling te komen van de huidige prioriteiten en/of bijschakeling van capaciteit te organiseren.
3. Parallel aan de ontwikkeling van de roadmap adviseert het IBAT aan de bevoegde gezagen een aanpak en plan voor het aansluiten, vullen, oefenen en implementeren te maken. Deze aanpak geeft bevoegd gezagen inzicht in wat ze moeten doen om aan te sluiten en welke handelingen ze moeten verrichten om vervolgens data via het omgevingsloket te ontsluiten (vullen). De aanpak moet inhoudelijk aansluiten bij de roadmap, zodat op te leveren functionaliteiten direct in de praktijk kunnen worden beproefd.
4. Het (voorlopig) interbestuurlijk blijven uitvoeren van de testen door bevoegd gezagen, samen met leveranciers en gefaciliteerd door de TBO:
  - a. Dit ten minste op kwartaalbasis te blijven doen tot het moment van inwerkingtreding. Op basis van deze testen kunnen de in dat kwartaal opgeleverde functionaliteiten aan alle bevoegd gezagen worden vrijgegeven of kunnen onderdelen worden gecorrigeerd.
  - b. De eerstvolgende ketentest al in april uit te voeren.
5. Het proces van overdracht van Programma aan TBO/SBO op basis van het plan in beheer name voort te zetten en daarbij aan te dringen op:
  - a. voortgang in het contracteren van de OBO's om zo snel mogelijk het proces van 'service level reporting' in te laten regelen, zodat de voortgang van de benodigde verbetering in servicelevelrealisatie kan worden bewaakt, specifiek die servicelevels

---

⁴ Hierbij constateert het IBAT dat er, parallel aan het acceptatieproces, interbestuurlijk door de programmaraad gewerkt is aan het definiëren van een Plateau voor Inwerkingtreding en een roadmap. Dit ligt in lijn met de aanbevelingen.

die de performance en stabiliteit van de omgevingen pré-productie en productie betreffen).

- b. het zorgdragen voor adequaat gedocumenteerde omgevingen.
- c. het actualiseren van de visie DSO en de strategische afstemming met de bevoegd gezagen inhoud te geven.

2. Gevolgde aanpak

2.1 Introductie

Het OGB heeft in 2018 een acceptatieteam ingesteld, met als doel om te komen tot een methodiek en criteria voor de acceptatie van DSO-LV. Dit team heeft een aanpak bepaald die moet leiden tot een geobjectiveerd oordeel over de bruikbaarheid en beheerbaarheid, in eerste instantie op onderdelen en vervolgens op DSO-LV als geïntegreerd geheel.

2.2 Samenstelling IBAT

De stuurgroep Acceptatie (het acceptatieteam) is verantwoordelijk voor het voeren van het bestuurlijke acceptatieproces en geeft vanuit die hoedanigheid advies aan het OGB.

Leden nemen zitting in deze stuurgroep met mandaat vanuit de koepel of organisatie die zij vertegenwoordigen.

Naam	Rol	Namens	Focus
Nathan Ducastel	Opdrachtnemer	OGB	
Dirk de Klerk	Stuurgroep lid	Rijk	
Anneke Spijker	Stuurgroep lid	Interprovinciaal Overleg (IPO)	
Roland van de Boel	Stuurgroep lid	Unie van Waterschappen (UvW)	
Nils Couwenbergh	Stuurgroep lid	VNG	
Erik Dolle	Vicevoorzitter stuurgroep		
Ilse Beoletto	Kwartiermaker SBO	BZK	Inbeheername SBO
Chris Boeije	Adviseur	pDSO	
Joop Barink	Projectleider		
Bas Hoondert	Kwartiermaker beheer	Kadaster	Inbeheername TBO
Willem van Kooij	Extern adviseur		
Huibert-Jan Lekkerkerk	Adviseur	BZK	Opdrachtgever, GPvE

2.3 Wat wordt geaccepteerd?

Volgens de oorspronkelijke opdracht zou het IBAT kijken in hoeverre datgene wat wordt opgeleverd per 1 januari 2020 voldoet aan het in het GPvE gedefinieerde Basisniveau dat conform het Bestuursakkoord één jaar voor inwerkingtreding van de Omgevingswet gereed moet zijn.

De oplevering van het volledige Basisniveau heeft niet plaatsgevonden op 31 december 2019. Het OGB heeft het IBAT op 22 november 2019 gevraagd specifiek in te zoomen op die eisen die noodzakelijk zijn voor het eind 2019 gedefinieerde AVO-niveau (Aansluiten, Vullen en Oefenen). AVO omvat de functionaliteit die per 1 januari 2020 (aan het einde van increment 12) noodzakelijk is voor de bevoegde gezagen om aan te sluiten op het DSO-LV, dit te vullen met eigen content en met die content te kunnen oefenen, dit alles ter voorbereiding op de inwerkingtreding en vooruitlopend op het in 2020 (datum niet gespecificeerd) op te leveren Basisniveau. De beschrijving van AVO-niveau zoals van het OGB ontvangen bevat de specifieke GPvE-eisen waaraan voor AVO-niveau voldaan moet zijn. Dit is een subset van het Basisniveau. In voorkomende gevallen is bekend dat de realisatie met de oplevering na PI-12 nog niet zal voldoen aan het Basisniveau en zijn workarounds/mitigerende maatregelen gedefinieerd in samenspraak met het programma en de bevoegde gezagen.

2.4 Hoofdgebieden

Het acceptatieproces zoals het IBAT dat doorloopt kent drie hoofdgebieden waar een uitspraak over gedaan moet worden:

1. De voorziening zal het stelsel moeten ondersteunen met de vereiste kwaliteit van de opgeleverde functionaliteit, en het geleverde moet aansluiten bij het afgesproken basisniveau waar de voorziening aan moet voldoen.
2. De opgeleverde voorziening moet technisch en functioneel op een gecontroleerde manier in beheer genomen kunnen worden.
3. Naast het ingerichte beheer moet ook sprake zijn van een ingerichte exploitatie en gebruikersondersteuning.

Advies over acceptatie op het gebied van functionaliteit van de componenten

Met betrekking tot de oordeelsvorming t.a.v. de functionaliteit van de componenten is bepaald dat dit in de vorm van een marginale toetsing op de kwaliteitsborging zal gebeuren. Vanuit deze toetsing kan het IBAT adviezen geven aan het OGB voor verbetervoorstellen. Deze toetsing heeft zich gericht op vijf punten:

1. De juiste en volledige vertaling van de back log naar het totaal van DoD's⁵ van de diverse sprints. Voor het IBAT is het GPvE hierbij richtinggevend. Is er aandacht voor gemaakte keuzes en heeft validatie daarvan door product owners en productmanager plaatsgevonden.
2. Vastgestelde scope met bijbehorende acceptatiecriteria is in begrijpelijke taal gecommuniceerd richting de bevoegde gezagen en hun eindgebruikers (vertaling van de keuzes door invoeringsprogramma naar de achterban).
3. De beheereisen vanuit de beoogde TBO en OBO's gesteld aan DSO-LV met het oog op het kunnen beheren en de waarborgen die gebruikt zijn om vast te stellen of deze beheereisen ook daadwerkelijk doorgevoerd zijn.
4. De inbreng vanuit de bevoegde gezagen gedurende de sprints.

---

⁵ DoD = Definition of Done

5. Omgang met de geconstateerde afwijkingen ten opzichte van de DoD (zijn deze geconstateerde afwijkingen in de back log geplaatst voor bespreking en eventuele verwerking in komende sprints).

Advies over acceptatie op het gebied van functionaliteit van de voorziening als geheel

Als laatste wordt het geheel van de componenten van DSO-LV in samenhang gezien. Cruciaal hierbij is in hoeverre de componenten binnen de keten werken. De vaststelling hiervan is iets wat niet afgedekt wordt binnen de SAFe/Agile-methodiek, omdat deze ervan uitgaat dat er steeds een werkende toevoeging van functionaliteit aan het geheel wordt opgeleverd. Om de samenhang vast te stellen in combinatie met de gewenste performance wordt een ketentest uitgevoerd. Het gaat hier dan specifiek om aspecten als integraliteit van functionaliteit, performance en exploitbaarheid.

Advies over acceptatie van de in beheer name van DSO-LV

Naast het beoordelen van de voorziening DSO-LV als product, zijn er nog twee aspecten in scope van de opdracht aan het IBAT, namelijk:

1. De opgeleverde voorziening moet technisch en functioneel op een gecontroleerde manier in beheer genomen kunnen worden.
2. Naast het ingerichte beheer moet ook sprake zijn van een ingerichte exploitatie en gebruikersondersteuning voor het centrale deel van DSO, namelijk de DSO-LV.

De beoordeling van dit onderdeel zal ook in de vorm van een marginale toets gebeuren aan de hand van documentstudie en interviews met betrokkenen wordt de organisatie aan onderstaande aspecten getoetst:

1. Governance, samenwerking en cultuur;
2. Beleid, strategie & architectuur;
3. Personeel;
4. Management van financiële middelen;
5. Management van processen gericht op beheer en ontwikkeling;
6. Stakeholderwaardering & -engagement;
7. Oplevering & Acceptatie.

3. Marginale toets op het realisatieproces

3.1 Gevolgde aanpak & bevindingen tot en met 27 februari 2020

Om tot acceptatie van de functionaliteit te komen is in eerste instantie onderzocht wat 'het' is dat klaar moet zijn en hoe dat beeld tot stand is gekomen.

Deze toetsing heeft plaatsgevonden aan de hand van 5 vragen:

- Vraag 1** Is het proces om de vraag (opdracht) actueel te houden zorgvuldig en met succes doorlopen?
- Vraag 2** Is het proces van prioriteren, ontwikkelen en accepteren adequaat om kwalitatief goede software op te leveren die ook beheersbaar en onderhoudbaar is?
- Vraag 3** Zijn de afzonderlijke onderdelen in het stelsel zodanig op elkaar afgestemd dat de potentiële ketens adequaat kunnen worden doorlopen?
- Vraag 4** Is de stand van zaken na oplevering PI-12 voldoende om te kunnen Aansluiten, Vullen en Oefenen
- Vraag 5** Is het redelijkerwijs te verwachten dat tijdig die eisen zijn ingevuld die noodzakelijk zijn om per 1 januari 2021 de Omgevingswet adequaat te kunnen ondersteunen (Basisniveau)?

3.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen

Hier worden de onderzoeksvragen beantwoord aan de hand van een beschrijving van de context waarin de vraag moet worden gelezen, de bevindingen die zijn gedaan en de conclusie waar dit toe heeft geleid. Voor een detailuitwerking van bevindingen wordt verwezen naar de bijlage.

Vraag 1: Is het proces om de vraag (opdracht aan pDSO) actueel te houden zorgvuldig en met succes doorlopen?

Context

Het IBAT heeft de ontwikkeling van het Globale Programma van Eisen (GPvE) gevolgd van versie 1.0 tot en met de in December 2019 vastgestelde versie 2.38.

In de loop der tijd is er nadere duiding gekomen van de afzonderlijke eisen, eisen zijn aangepast en nieuwe eisen zijn geïntroduceerd. Dit alles op basis van voortschrijdend inzicht of externe ontwikkelingen. Sommige eisen zijn uit het GPvE gehaald en opgenomen in separate documenten zoals de Doel Architectuur (DA), Globale Content Raamwerk (GCR) en de lijst met standaarden.

De aanpassingen zijn uitvoerig besproken met vertegenwoordigers van het Programma DSO-LV, van de Bevoegd Gezagen en de beoogde beheerpartijen. Dit proces van

afstemming is mede door de veelheid aan betrokken partijen diffuus. De vastlegging van de rationale achter een aanpassing is gedurende de looptijd van het programma verbeterd.

Na initiële vaststelling van het GPvE in het Bestuurlijk Overleg zijn nieuwe versies van de genoemde documenten steeds vastgesteld in de Programmaraad en het Opdrachtgevend Beraad.

Op basis van de genoemde versie 2.38 is de kwalificatie Aansluiten, Vullen, Oefenen (AVO) als addendum toegevoegd door de opdrachtgever. Dit addendum is bedoeld om die eisen binnen het Basisniveau te duiden die met prioriteit opgeleverd moeten worden om het aansluiten, vullen en oefenen met de Omgevingswet per 1 januari 2020 mogelijk te maken. Daar waar op voorhand de verwachting bestond dat een eis van het AVO-niveau niet volledig gerealiseerd kan worden, is een mitigerende maatregel getroffen om ervoor te zorgen dat er voldoende functionaliteit beschikbaar is om het AVO-niveau per 1-1-2020 te realiseren.

Bevindingen

Het IBAT heeft vastgesteld dat het proces van onderhoud van het GPvE in hoge mate een zorgvuldig proces is. De motivatie waarom wijzigingen zijn doorgevoerd is niet altijd expliciet terug te vinden waardoor ruimte ontstaat de eisen op verschillende manieren te interpreteren.

Bij wijzigingen is daarnaast wel met het programma en de bevoegde gezagen de impact besproken. Door het vaststellen van het niveau Aansluiten, Vullen en Oefenen (AVO) heeft het OGB de ruimte gecreëerd voor het later opleveren van het volledige Basisniveau (BN). Het laat onverlet dat de eisen met de kwalificatie BN noodzakelijk worden geacht om gerealiseerd te zijn alvorens de Omgevingswet in werking kan treden.

Conclusie

Het proces om de vraag (opdracht) actueel te houden is in hoge mate zorgvuldig en succesvol doorlopen. Aandachtspunt is het blijvend prioriteren binnen de opdracht - en daarover communiceren - om op het juiste moment de juiste functionaliteit op te leveren. Zie hiervoor verder de vragen 4 en 5.

Vraag 2: Is het proces van prioriteren, ontwikkelen en accepteren adequaat om kwalitatief goede software op te leveren die ook beheersbaar en onderhoudbaar is?

Context

Het IBAT heeft het proces gevalideerd om van vraag tot geaccepteerde software te komen. Dit proces begint met het vastleggen van eisen en wensen in de backlog, het definiëren wat aan het einde van een programma increment gereed zou moeten zijn en leidt uiteindelijk naar werkende, geaccepteerde software.

Het IBAT heeft gekeken of dit proces goed in beeld te brengen is. Is van de afzonderlijke stappen duidelijk welke toegevoegde waarde zij leveren en wordt de realisatie daarvan ook voldoende bewaakt? Is de kans groot dat door dit proces te volgende code wordt

opgeleverd die voldoet aan de richtlijnen opgesteld in de DA, GCR en dergelijke en is het aannemelijk dat de code die logica en vastlegging oplevert die wordt gevraagd?

Bevindingen

Het proces van het onderhouden van de backlog, de pre-planningssessies, de planningssessies, de startarchitecturen, de sprints, de componenttesten, de gebruikerstesten, de externe codereviews, de feedback zijn beschreven en functioneren zoals beschreven. Nu de transitie plaatsvindt vanuit het programma naar beheren en ontwikkelen heeft het IBAT ook kunnen vaststellen dat de voorstaande aanpak adequaat wordt doorgezet.

De software voldoet aan de wensen zoals door de gebruikers in het programma verwoord, gebreken zijn of te verklaren uit nog op te leveren functionaliteit of het ontbreken van content. De software is volgens externe code-review goed onderhoudbaar.

De rol van het IBAT houdt op enig moment op en vraagt opvolging in de Beheersituatie.

Conclusie

Het proces van prioriteren, ontwikkelen en accepteren is adequaat om kwalitatief goede en bruikbare software op te leveren die ook beheersbaar en onderhoudbaar is.

Vraag 3: Zijn de afzonderlijke onderdelen in het stelsel zodanig op elkaar afgestemd dat de potentiële ketens adequaat kunnen worden doorlopen?

Context

Het IBAT heeft gekeken naar de opzet van het stelsel DSO-LV en de daarbinnen gedefinieerde componenten die in samenhang de volledige functionaliteit van DSO-LV moeten leveren.

Bij het onderzoek van vraag 2 is al gebleken dat de afzonderlijke componenten, die al zijn opgeleverd, afzonderlijk voldoende getest zijn en voldoen aan de daaraan gestelde eisen. Bij deze vraag gaan wij in op de vraag of de componenten ook adequaat samenwerken en in de keten functioneren.

Om dit vast te stellen worden ketentesten uitgevoerd en zijn pilots/proefprojecten die in het land zijn uitgevoerd geëvalueerd. Daarnaast is gekeken naar de rol van de leveranciers. Zijn zij in staat de bijdrage te leveren die van hen wordt verwacht.

Bevindingen

De volledige ketentest (DSO-LV opgeleverd volgens AVO-niveau in combinatie met applicaties van bevoegd gezagen) is door het nog ontbreken van componenten nog niet uitvoerbaar. Deze stond gepland in februari 2020, volgend op de oplevering van PI-12.

Om de ketens uit te voeren zijn bepaalde 'business capabilities' benodigd. Voor ieder van deze business capabiliteit geldt dat deze vragen dat specifieke eisen uit het GPvE gerealiseerd zijn.

Om te kunnen aansluiten, vullen en oefenen (AVO) kan in veel gevallen worden volstaan met minder ingevulde eisen in verhouding tot het basisniveau (BN).

In de volgende paragrafen wordt per subketen de nu bekende voortgang aangegeven, waarbij per subketen alleen die GPvE-eisen zijn opgenomen die nog niet gereed zijn!

Bekendmaken en beschikbaar stellen omgevingsbesluiten

Voor bekendmaken en beschikbaar stellen OD zijn de volgende business capabilities benodigd voor AVO:

- Kunnen aanleveren omgevingsdocumenten
- Kunnen valideren omgevingsdocumenten
- Bekendmaken omgevingsdocumenten
- Beschikbaar stellen omgevingsdocumenten

Op dit moment voldoen de onderstaande business capabilities nog niet aan het gevraagde niveau:

Tabel: Aanleveren omgevingsdocumenten (OD)

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
ROD02a	<p>Het DSO-LV is in staat om bij inwerkingtreding de volgende typen OW-Besluiten te ontvangen via de LVBB:</p> <ul style="list-style-type: none"> • AMvB's • omgevingsplan • Omgevingsverordening • MR's, meer specifiek de Omgevingsregeling • Omgevingsvisie • Waterschapsverordening • Voorbereidingsbesluit* • Projectbesluit* <p>*: Het betreft de OW-Besluiten die geen bestaand omgevingsplan van een ander bevoegd gezag wijzigen (de OW-Besluiten waarbij geen meervoudig bronhouderschap speelt).</p> <p>NB: dit is een eis die aan de LVBB en DSO-LV gesteld wordt.</p> <p>NB2: De eisen ten behoeve van meervoudig bronhouderschap zijn opgenomen in ROD02a-1 t/m ROD02a-3.</p>	AVO	65%
ROD02a-2	<p>In aanvulling op ROD02a is het mogelijk om een reactieve interventie op een bestaand omgevingsplan bij de LVBB vast te leggen.</p> <p>NB: De wijziging die volgt uit deze reactieve interventie zal apart als mutatie van het betreffende OW-Besluit door het betreffende Bevoegd Gezag moeten worden aangeleverd in het kader van het meervoudig bronhouderschap.</p>	AVO	0%
ROD04	<p>Voor elk type OW-Besluit (toepassingsprofiel) is een voorbeeld in technische vorm beschikbaar (voorbeeldbestand) inclusief de daarbij behorende toelichting. Deze wordt door opdrachtnemer opgesteld.</p>	AVO	70%

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
ROD05-1	Het is mogelijk om een (nieuw) OW-Besluit wat coördinaten bevat en wat conform de generieke structuur en het 'eigen' toepassingsprofiel (eisen ROD01 en ROD02) is vormgegeven in het LVBB vast te leggen. NB: Een Bevoegd Gezag kan alleen besluiten aanleveren waarvan zij zelf bronhouder is en waartoe zij gerechtigd is qua type, werkingsgebied en regels. NB2 Dit is een eis die aan het LVBB gesteld wordt.	AVO	50%
ROD07	Door bij de wet daartoe gerechtigde bestuursorganen aangeleverde (wijzigings)besluiten worden (conform het toepassingsprofiel) gevalideerd en vastleggen in de LVBB. NB Dit is een eis die aan het LVBB gesteld wordt.	AVO	?
ROD08	Binnen een OW-Besluit als dat volgens de OW via de LVBB aangeleverd moet worden, kunnen statuswijzigingen voorkomen zonder dat de inhoud van dat OW-Besluit wijzigt. Het is mogelijk om alleen de statuswijziging van een dergelijk OW-Besluit door te geven zonder een volledig nieuwe aanlevering / validatie van dat OW-Besluit. NB Dit is een eis die aan het LVBB gesteld wordt.	AVO	0%
ROD08a	Het is mogelijk een OW-Besluit waarin een kennelijke fout is gemaakt opnieuw aan te leveren zonder dat dit leidt tot een statuswijziging of nieuw besluit. NB: Het gaat om fouten die zo duidelijk zijn dat deze ook voor de Raad van State onhoudbaar zijn (verschrijvingen waarvan de bedoeling niet in twijfel is). Denk hierbij aan het bv opnemen van de tekst 'burgemeester' waar duidelijk is dat bedoeld werd 'burgemeester en wethouders'.	AVO	35%
ROD08b	Het is mogelijk een OW-Besluit waarvan de metadata (zoals annotaties, vrije tekst, artikelen en structuurelementen) die ondersteunend zijn aan het besluit maar daar geen juridisch onderdeel vanuit maken, opnieuw aan te leveren zonder dat dit leidt tot een statuswijziging of nieuw besluit. NB: Hiermee is het mogelijk om later annotaties toe te voegen of te wijzigen zonder dat hiervoor een besluitvormingsproces nodig is.	AVO	50%
ROD09	Statuswijzigingen van een OW-Besluit worden in de historie bij het OW-Besluit vastgelegd als onderdeel van de audit trail.	AVO	75%
ROD10	Systemen van bevoegde gezagen kunnen onder voorwaarden OW-Besluiten waartoe zij gerechtigd zijn welke voldoen aan de generieke structuur en het 'eigen' toepassingsprofiel, aanleveren bij één aanleverpunt. Deze OW-Besluiten (ontwerp, vastgesteld) hebben een wettelijke status (in werking getreden, nog in werking te treden, onherroepelijk etc.). Achter dat aanleverpunt vindt zowel de validatie en formele bekendmaking en publicatie plaats (als dat aan de orde is) als de beschikbaarstelling aan (de gebruikerstoepassingen van) het DSO-LV.	AVO	90%

Het gevolg hiervan is in ieder geval:

- Voorbeeldbestand voor: Omgevingsvisie, Voorbereidingsbesluit, Projectbesluit en Reactieve interventie nog niet beschikbaar;
- Mechanisme voor koppelen OW-modules aan bestaande regelingen is nog niet afgerond;
- LVBB: rectificaties van OW-Besluiten kunnen nog niet aangeleverd;
- LVBB: nog niet in staat de volgende OW-Besluiten te ontvangen: Omgevingsvisie, Voorbereidingsbesluit en Projectbesluit;

Tabel: Kunnen valideren omgevingsdocumenten

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
ROD06	Bevoegde gezagen kunnen via de LVBB concept OW-Besluiten valideren tegen de geldende standaarden en business rules. Zij zorgen zelf voor valide OW-Besluiten. NB Dit is een eis die aan het LVBB gesteld wordt.	AVO	85%

Het gevolg hiervan is in ieder geval:

- LVBB: validatiematrix moet verder geïmplementeerd worden
- OZON: idem

Tabel: Bekendmaken omgevingsdocumenten

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
ROD10	Systemen van bevoegde gezagen kunnen onder voorwaarden OW-Besluiten waartoe zij gerechtigd zijn welke voldoen aan de generieke structuur en het 'eigen' toepassingsprofiel, aanleveren bij één aanleverpunt. Deze OW-Besluiten (ontwerp, vastgesteld) hebben een wettelijke status (in werking getreden, nog in werking te treden, onherroepelijk etc.). Achter dat aanleverpunt vindt zowel de validatie en formele bekendmaking en publicatie plaats (als dat aan de orde is) als de beschikbaarstelling aan (de gebruikerstoepassingen van) het DSO-LV.	AVO	90%

Het gevolg hiervan is in ieder geval:

- Onduidelijk.

Tabel: Beschikbaar stellen omgevingsdocumenten

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
ROD10	Systemen van bevoegde gezagen kunnen onder voorwaarden OW-Besluiten waartoe zij gerechtigd zijn welke voldoen aan de generieke structuur en het 'eigen' toepassingsprofiel, aanleveren bij één aanleverpunt. Deze OW-Besluiten (ontwerp, vastgesteld) hebben een wettelijke status (in werking getreden, nog in werking te treden,	AVO	90%

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
	onherroepelijk etc.). Achter dat aanleverpunt vindt zowel de validatie en formele bekendmaking en publicatie plaats (als dat aan de orde is) als de beschikbaarstelling aan (de gebruikerstoepassingen van) het DSO-LV.		

Het gevolg hiervan is in ieder geval:

- OZON: het aansluiten van RTR en OZON op stelselcatalogus is nog niet volledig gerealiseerd.
- Ten aanzien van dit punt speelt een discussie over de architectuur. Gesproken wordt van een architectuur 'debt' maar bij nader onderzoek stellen we vast dat het opgeleverde voldoet aan de functionele vraag en de oplossing binnen de architectuurkaders blijft. Waarschijnlijk betreft dit een verschil van inzicht over de betekenis van specifieke aspecten van de doel architectuur.

Oriënteren

Zo veronderstelt 'oriënteren' op AVO-niveau dat de onderstaande business capabilities aanwezig zijn:

- Kunnen gebruiken informatie over de fysieke leefomgeving;
- Kunnen gebruiken publiceerbare aanvragen/ meldingen;
- Kunnen terug melden informatie;
- Kunnen gebruiken 'checken';
- Kunnen gebruiken Omgevingsbesluiten (incl. tijdelijk omgevingsplan);
- Kunnen samenwerken tijdens oriënteren.

Op dit moment voldoen de onderstaande business capabilities nog niet aan het gevraagde niveau:

Tabel: Kunnen gebruiken OD en OD van rechtswege (RP)

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
ORN01	Via deze functie kan eenieder kennisnemen van de juridisch geldende regels zoals vastgelegd in desbetreffende OW-Besluiten (besluit (en de bekendmaking daarvan) en geconsolideerde regeling).	AVO	90% ⁶
ORN04	Via deze functie kan eenieder zowel via tekst als via kaart de geconsolideerde Regeling en vigerende OW-Besluiten en waar van toepassing de daarin opgenomen regels die van toepassing zijn raadplegen. Daarbij kan van tekst naar kaart worden gegaan en omgekeerd.	AVO	95%

⁶ Percentage is gebaseerd op de door het pDSO nog verwachte te leveren inspanning versus de reeds geleverde inspanning.

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
	NB: Het raadplegen van vigerende OW-Besluiten geschiedt in de LVBB. Daarmee moet ook daar van tekst naar kaart en omgekeerd gegaan kunnen worden. NB2: Het zoeken op locatie vindt naar keuze plaats via punt, lijn of vlak. Zie ook LOK07a en LOK07b.		
ORN04a	Bij het raadplegen van besluiten wordt gebruik gemaakt van standaard symbolen in een geharmoniseerde symbolisatie.	AVO	73%
ORN06a	In aanvulling op ORN01 kan eenieder ook kennisnemen van de inhoud en de status van het ontwerp van (wijzigings)besluit en een (wijzigings)besluit wat is vastgesteld maar nog niet in werking is getreden in de geconsolideerde versie. NB: Door onder andere meervoudig bronhouderschap en parallelle procedures kunnen op 1 locatie tegelijkertijd meerdere wijzigingsbesluiten onderhanden zijn met elk een eigen status. NB2: Dit is inclusief de omgevingsvisie. NB3: Het kennisnemen van het ontwerp wijzigingsbesluit zelf gebeurt in de LVBB; het daarnaar verwijzen is onderdeel van het DSO-LV	AVO	85%
ORN06b	In aanvulling op ORN06a kan eenieder ook kennisnemen van het effect op in werking zijnde regels in OW-Besluiten van het ontwerp van (wijzigings)besluit en een (wijzigings)besluit wat is vastgesteld maar nog niet in werking is getreden. NB: Hierbij wordt inzichtelijk gemaakt welke regels er precies wijzigen als de besluiten geldig worden en welke regels er veranderen. NB2: In feite gaat het hier over 'tijdreizen' naar de toekomst waarbij de situatie zoals die zal gelden op basis van genomen maar nog niet in werking zijnde besluiten. NB3: Deze functionaliteit is onderdeel van de LVBB.	AVO	80%
ORN07	In deze functie wordt de status (ontwerp, vastgesteld, in werking, in werking in beroepsperiode, onherroepelijk) van een regel op een locatie zoals bedoeld in ORN06a en b duidelijk getoond.	AVO	50%

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
ORN11a	Via de 'Overbruggingsfunctie' kan eenieder, in de overgangssituatie, de in werking zijnde OW-Besluiten van rechtswege (voor zover opgenomen in RuimtelijkePlannen.nl volgens de RO-standaarden die zich hiervoor lenen) evenals de 'bruidsschat' en OW-Besluiten volgens de nieuwe standaarden welke beschikbaar komen na inwerkingtreding van kaart naar tekst raadplegen. NB: Dit is inclusief de omgevingsvisie NB2: De vorm van het document moet zich lenen voor het omzetten naar een object georiënteerde vorm die als zodanig getoond kan worden.	AVO	97%
ORN08	Jaar relevant en bekend wordt de periode tussen datum bekendmaking en inwerkingtreding van OW-Besluiten duidelijk getoond.	AVO	60%

Het gevolg hiervan is in ieder geval:

- er kunnen alleen Juridische regels uit AMvB, MROmgevingsregeling, Tijdelijk Omgevingsplan, Omgevingsverordening en Waterschapsverordening geraadpleegd worden;
- de inhoud en status van (ontwerp) AMvB, MR (Omgevingsregeling), Omgevingsplan, Omgevingsverordening en Waterschap verordening kan geraadpleegd worden.
- Het kunnen kennismaken van het effect op in werking zijnde regels in OW-Besluiten door een ontwerp van (wijzigings)besluit of een (wijzigings)besluit dat is vastgesteld maar nog niet in werking is getreden, wordt nog niet ondersteund;
- mutatiescenario's binnen basisniveau zoals beschreven bij ROD08c en ROD08d worden nog niet ondersteund;
- statuswijzigingen die niet leiden tot een inhoudelijk nieuw besluit kunnen nog niet geraadpleegd worden;
- CVDR en wetten.nl zijn nog niet aangesloten op LVBB-consolidatie;
- er ontbreken nog tijdstempels m.b.t. de vier statussen regelingsversie (ontwerp, nog niet in werking, vigerend, vervallen) in OZON
- de statussen 'in werking in beroepsperiode' en 'onherroepelijk' worden nog niet ondersteund.
- Statusbericht datum bekendmaking en inwerkingtreden ontbreekt nog

Tabel: Kunnen samenwerken tijdens oriënteren

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
SAM10	In deze functie kan de procesverantwoordelijke een samenwerkmap sluiten en deze inclusief de inhoud verwijderen waarbij de inhoud vernietigd wordt. Hij dient daarbij zelf te zorgen voor archivering. Het DSO-LV ondersteunt de overdracht van de inhoud van de samenwerkmap ten behoeve van archivering.	AVO	50%
SAM12	Systemen van derden kunnen onder voorwaarden via services op het stelselknooppunt DSO-LV geautomatiseerd informatie uitwisselen met de functie voor samenwerking. Zie ook de eisen bij het stelselknooppunt.	AVO	90%

Het gevolg hiervan is in ieder geval:

- Dat verwijderen nog niet mogelijk is;
- Het ophalen van Meta data nog niet is afgerond;
- Inloggen via eHerkening nog niet is afgerond.

Opstellen, indienen en afhandelen aanvraag/ melding

Voor het opstellen, indienen en afhandelen aanvraag/ melding zijn de volgende business capabilities benodigd voor AVO:

- Kunnen opstellen en indienen aanvraag/ melding
- Kunnen bewaren van informatie tijdens opstellen en indienen aanvraag/ melding

- Kunnen samenwerken tijdens opstellen en indienen aanvraag/ melding
- Kunnen valideren indieningsvereisten aanvraag/ melding
- Beschikbaar stellen publiceerbare aanvraag/ melding
- Kunnen samenwerken tijdens behandelen aanvraag/ melding

Op dit moment voldoen de onderstaande twee business capabilities nog niet aan het gevraagde AVO-niveau:

Tabel: Kunnen opstellen en indienen aanvraag/ melding

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
IND04b	Bij het toevoegen van een bijlage kan door de opsteller worden aangegeven welke bijlagen vertrouwelijk zijn in verband met privacy of bedrijfsgevoelige informatie. Daarbij kan door de opsteller worden gemotiveerd waarom deze de desbetreffende classificatie toekent. NB: Hierdoor weet het behandelende BG welke bijlagen niet zonder meer openbaar kunnen worden gemaakt maar eerst geschoond moeten worden en/of niet aan alle adviseurs verstrekt.	AVO	20%
IND11c	Als onderdeel van de aanvraag zoals verzonden naar het bevoegd gezag wordt een direct publiceerbare versie van de aanvraag meegezonden met de aanvraag. NB: Direct publiceerbaar houdt in dat privacy en vertrouwelijke onderdelen NIET zijn opgenomen in deze versie. NB2: De opmaak en lay-out van deze versie zijn in een door het DSO-LV bepaalde standaard opmaak en in een formaat wat voor directe publicatie geschikt is zoals pdf.	AVO	0%
RVM03	In het DSO-LV kan het bevoegd gezag een vergunningaanvraag, melding of informatieplicht die via een ander kanaal is ontvangen dan via het DSO-LV alsnog ambtshalve toevoegen op basis van ten minste een beperkte set metadata (wie, wat, waar) maar ook als volledige aanvraag. Deze aanvraag of melding krijgt een aanvullende status 'ambtshalve' naast de reguliere 'proces' status. Zie ook de eisen bij Indienen.	AVO	0%

Het gevolg hiervan is in ieder geval:

- Bij aanvragen is het nog niet mogelijk een bijlage als vertrouwelijk te duiden en als zodanig te behandelen;
- Het in de aanvraag meesturen van een direct publiceerbare versie wordt nog niet ondersteund;
- Het is nog niet mogelijk een melding die is ontvangen via een ander kanaal toe te voegen.

Tabel: Kunnen samenwerken tijdens opstellen en indienen aanvraag/ melding

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
SAM10	In deze functie kan de procesverantwoordelijke een samenwerkmap sluiten en deze inclusief de inhoud te verwijderen waarbij de inhoud vernietigd wordt. Hij dient daarbij zelf te zorgen voor archivering. Het DSO-LV ondersteunt de overdracht van de inhoud van de samenwerkmap ten behoeve van archivering.	AVO	50%
SAM12	Systemen van derden kunnen onder voorwaarden via services op het stelselknooppunt DSO-LV geautomatiseerd informatie uitwisselen met de functie voor samenwerking. Zie ook de eisen bij het stelselknooppunt.	AVO	90%

Het gevolg hiervan is in ieder geval:

- Verwijderen is nog niet mogelijk;
- Ophalen metadata uit projectmap is nog niet afgerond;
- Inloggen via eHerkening is nog niet beschikbaar.

Tabel: Kunnen valideren indieningsvereisten aanvraag/ melding

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
RVM07	Het Bevoegd Gezag kan vergunningaanvragen, meldingen en berichten ter voldoening aan informatieplichten inclusief de daarbij behorende bijlagen na het overhalen naar het eigen systeem verwijderen en vernietigen. NB: Dit gebeurt in de regel nadat deze is behandeld.	AVO	0%

Het gevolg hiervan is in ieder geval:

- Het verwijderen van aanvraag, melding nadat deze door BG zijn overgehaald naar het eigen systeem is nog niet gerealiseerd.

Tabel: Kunnen samenwerken tijdens behandelen aanvraag/ melding

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
SAM03	Deze functie ondersteunt tenminste het samenwerken van partijen t.b.v. het behandelen van aanvragen en meldingen zoals ontvangen door het bevoegd gezag inclusief het vooroverleg [nog niet vastgesteld] tussen het bevoegd gezag en andere partijen. NB: bevoegd gezag start deze samenwerking.	AVO	75%
SAM05	In deze functie kan de procesverantwoordelijke met eenieder (inclusief belanghebbenden, andere bevoegde gezagen en de rechterlijke macht) samenwerken aan een samenwerkmap.	AVO	75%

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
SAM10	In deze functie kan de procesverantwoordelijke een samenwerkmap sluiten en deze inclusief de inhoud te verwijderen waarbij de inhoud vernietigd wordt. Hij dient daarbij zelf te zorgen voor archivering. Het DSO-LV ondersteunt de overdracht van de inhoud van de samenwerkmap ten behoeve van archivering.	AVO	50%
SAM12	Systemen van derden kunnen onder voorwaarden via services op het stelselknooppunt DSO-LV geautomatiseerd informatie uitwisselen met de functie voor samenwerking. Zie ook de eisen bij het stelselknooppunt.	AVO	90%

Het gevolg hiervan is in ieder geval:

- Samenwerken aan vooroverleg kan nog niet met alle functionaliteit;
- Inlog via eHerkenning is nog niet beschikbaar;
- Verwijderen is nog niet mogelijk;
- Metadata uit projectmap ophalen is nog niet afgerond.

Beschikbaar stellen toepasbare regels

Voor beschikbaar stellen toepasbare regels zijn de volgende business capabilities benodigd voor AVO:

- Kunnen maken toepasbare regels
- Kunnen aanleveren toepasbare regels
- Kunnen valideren toepasbare regels
- Kunnen beheren toepasbare regels
- Beschikbaar stellen toepasbare regels
- Beschikbaar stellen uitvoerbare regels (bepalen conclusie service)

Nog openstaat:

Tabel: Kunnen beheren toepasbare regels

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
OPD06	Open data uit digitale voorzieningen binnen het DSO-LV wordt minimaal vindbaar gemaakt door de metadata primair te publiceren via het Nationaal Georegister (data met een geografische component) of data.overheid.nl (alle data met en zonder een geografische component). NB: Data is ook vindbaar via de Stelselcatalogus Omgevingswet. Zie verder ook de eisen die hierbij horen. Opgenomen in de doelarchitectuur	DA	93%

Het gevolg hiervan is in ieder geval:

- OZON: het aansluiten van RTR en OZON op stelselcatalogus is nog niet volledig gerealiseerd.
- Ook hier speelt de discussie over architectuur debt en de ambitie deze in de doorontwikkeling op te pakken.

Beschikbaar stellen IP

Voor beschikbaar stellen IP zijn de volgende business capabilities benodigd voor AVO:

- Beschikbaar stellen omgevingsdocumenten van rechtswege (RP)
- Beschikbaar stellen informatie over de fysieke leefomgeving

Nog openstaat:

Tabel: Beschikbaar stellen omgevingsdocumenten van rechtswege (RP)

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
ORN11a	Via de 'Overbruggingsfunctie' kan eenieder, in de overgangssituatie, de in werking zijnde OW-Besluiten van rechtswege (voor zover opgenomen in RuimtelijkePlannen.nl volgens de RO-standaarden die zich hiervoor lenen) evenals de 'bruidsschat' en OW-Besluiten volgens de nieuwe standaarden welke beschikbaar komen na inwerkingtreding van kaart naar tekst raadplegen. NB: Dit is inclusief de omgevingsvisie NB2: De vorm van het document moet zich lenen voor het omzetten naar een object georiënteerde vorm die als zodanig getoond kan worden.	AVO	97%

Het gevolg hiervan is in ieder geval:

- OZON: de PONS is nog niet volledig geïmplementeerd.

Beschikbaar stellen begrippen, informatiemodellen en datasets

Voor beschikbaar stellen begrippen, informatiemodellen en datasets zijn de volgende business capabilities benodigd voor AVO:

- Kunnen aanleveren begrippen, informatiemodellen en gegevenssets incl. onderzoeksrapporten
- Beschikbaar stellen begrippen, informatiemodellen en gegevenssets incl. onderzoeksrapporten
- Kunnen gebruiken begrippen, informatiemodellen en gegevenssets incl. onderzoeksrapporten

Nog open staat:

Kunnen aanleveren begrippen, informatiemodellen en gegevenssets incl. onderzoeksrapporten

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
SOW01b	In de Stelselcatalogus Omgevingswet (SOW) onderdeel Gegevenscatalogus zijn tenminste die begrippen ontsloten die functioneren als de 'ophanghaakjes' voor (decentrale) toepasbare regels. NB: Toepasbare regels (incl. functionele structuur) maken geen onderdeel uit van de SOW maar hebben hun eigen gegevensvoorziening.	AVO	75%

Eis	Omschrijving	Niveau	Voortgang
SOW03	Informatiemodellen: De SOW / Gegevenscatalogus biedt de mogelijkheid om informatiemodellen die de structuur van de gegevensverzamelingen beschrijven vast te leggen en te raadplegen.	AVO	75%

Het gevolg hiervan is in ieder geval:

- CAT: het kunnen inzien van activiteiten moet nog gerealiseerd worden;
- Begrippen zijn nog niet volledig in CAT opgenomen (hiervoor moet de keten tussen LVBB, OZON en CAT (en RTR) gesloten zijn).

Conclusie

Een groot deel van de afzonderlijke onderdelen (features) is inmiddels opgeleverd. Op dit moment kan echter nog niet worden vastgesteld of de afzonderlijke onderdelen van DSO-LV zodanig op elkaar zijn afgestemd dat de drie DSO-ketens adequaat en in samenhang kunnen worden doorlopen.

Dit is het duidelijkst in de planketen, waar de resultaten nog onvoldoende zijn. De keten 'van idee tot afhandeling' kan voor specifieke type aanvragen worden doorlopen, alleen nog niet in de volle breedte van de benodigde functionaliteit, bijvoorbeeld voor het indienen van aanvragen en meldingen.

Vraag 4: Is de stand van zaken na oplevering PI-12 voldoende om te kunnen Aansluiten, Vullen en Oefenen

Context

Het Basisniveau is op 1 januari 2020 nog niet volledig beschikbaar. Het Programma en de vertegenwoordigers van de Bevoegd Gezagen hebben gekeken naar de mate waarin specifieke eisen ingevuld moeten zijn om te kunnen Aansluiten. Mocht dit nog niet mogelijk zijn, zijn een of meer mitigerende maatregelen benoemd die ervoor moeten zorgen dat de Bevoegd Gezagen hun systemen kunnen aansluiten. Bij eventuele belemmeringen voor het Vullen en Oefenen zijn eveneens mitigerende maatregelen benoemd. Een overzicht hiervan is opgenomen als bijlage bij dit rapport.

Bevindingen

Het IBAT heeft een foto genomen van enerzijds de verwachte oplevermomenten van de eisen en mitigerende maatregelen en anderzijds de uiterste datums waarop de afzonderlijke Bevoegde Gezagen aangeven de invullen van de eis of mitigerende maatregelen nodig te hebben.

Bij deze exercitie komt naar voren dat:

- AVO-niveau is in zichzelf een mitigerende maatregel;
- Omdat niet beschreven is hoe er geoefend zal worden, is het niet te beoordelen in hoeverre AVO m.n. het oefenen mogelijk maakt;

- Binnen het AVO-niveau er eisen zijn die onvoldoende gerealiseerd zullen zijn na PI-12 en waarvoor aanvullende mitigerende maatregelen zijn getroffen;
- Gewenste oplevermomenten vanuit het perspectief van de Bevoegd Gezagen in een aantal gevallen significant eerder zouden moeten liggen dan de planning vanuit pDSO nu aangeeft. Dit betreft onder andere ROD08 (Mutatiescenario's voor omgevingsbesluiten) en ORN22 (Synchronisatieservice);
- Vertegenwoordigers van de Bevoegd Gezagen een diffuse achterban hebben, met diverse meningen over prioriteiten. Voorgaande draagt niet bij aan het opstellen van een eenduidige roadmap, dit compliceert het proces van prioriteren en bijsturen binnen AVO.

Conclusie

Na oplevering PI-12 (januari 2020) geldt het volgende beeld voor realisatie van de GPvE-eisen op **AVO-niveau**.

Toelichting onderstaande tabel

- Deze tabel is gebaseerd op de, door het pDSO aangeleverde, rapportage *20200214 Status realisatie basisniveau (PI-12) v0.97 IBAT*.
- Eisen die zijn overgezet naar de Doel Architectuur, Globaal Content Raamwerk of de Strategische Beheer Organisatie worden niet meegewogen.
- In deze tabel zijn alleen die eisen meegenomen die de status gereed 1/1/2020 hebben meegekregen.
- Eisen staan alleen op afgerond als deze voor 100% zijn ingevuld.
- Het percentage geeft aan hoeveel werk al is gerealiseerd ten opzichte van de totaal begrote inspanning.

Bijvoorbeeld Archivering en zorgplicht kent voor AVO-niveau 3 drie eisen die ingevuld moeten zijn. Op 27 februari was geen van deze drie eisen ingevuld. Om deze eisen alsnog af te ronden wordt een inspanning verwacht die 31% van de totale inspanning voor deze eisen op AVO-niveau bedraagt. Dit laat onverlet dat richting de Stelsel Catalogus de benodigde business features al volledig voldoen aan de eisen. Dit terwijl voor het Knooppunt de status op ongeveer 70% staat.

Het voortgangpercentage openstaande eisen geeft derhalve een beter beeld van de voortgang.

Categorie		AVO		
		Gereed	Openstaande eisen	Voortgang openstaande eisen
Archivering en zorgplicht	ARC	Nee	3	69%
OW-besluiten	ROD	Nee	13	40%
Beheer	BEH	Nee	5	88%

Categorie		AVO		
		Gereed	Openstaande eisen	Voortgang openstaande eisen
Oriënteren (informatie op maat)	ORN	Nee	8	81%
Eén loket	LOK	Nee	6	85%
Samenwerking	SAM	Nee	4	89%
Ingediende vergunningsaanvragen, meldingen en informatieplichten	RVM	Nee	2	60%
Stelselcatalogus Omgevingswet	SOW	Nee	2	94%
Stelselknooppunt DSO-LV	KNP	Nee	2	97%
Indienen aanvragen, meldingen en informatieplichten	IND	Nee	2	87%
Inspire	INS	nvt	nvt	Nvt
Regelhelp	RGH	Ja	-	100%
Leverancier van omgevingsinformatie	IHN	Ja	-	100%
Open data en fair use van data	OPD	Ja	-	100%
Regelbeheer	RBH	Ja	-	100%
Toepasbare regels	RTR	Ja	-	100%
Raadplegen Informatie over de fysieke leefomgeving	RIF	Ja	-	100%

Voorstaande betekent dat nog niet aan alle GPvE-eisen voor Aansluiten, Vullen en Oefenen wordt voldaan. In welke mate de Bevoegd Gezagen beperkt worden in hun aanpak Aansluiten, Vullen en Oefenen is door het IBAT niet volledig aan te geven. Het ontbrak het IBAT daarvoor aan de afzonderlijke draaiboeken van de Bevoegd Gezagen. Gedurende bijvoorbeeld de ketentest op 27 februari 2020 bleek dat door problemen met uploaden van omgevingsdocumenten er voor het vullen en oefenen slechts beperkte mogelijkheden aanwezig waren om te testen.

Gegeven de productie realisatiecijfers van het programma tot op het heden en de inschatting benodigde uren, zijn enkele categorieën (met name in de planketen en deels in

de vergunningaanvraagketen) waarbij de realisatie minder dan 86%⁷ bedraagt naar verwachting niet af te ronden voor 1 juli 2020 (zodat nog 6 maanden AVO-tijd in 2020 resteert).

Risico

De nog ontbrekende features die nodig zijn om alsnog tot realisatie van de AVO-eisen te komen, zijn niet allemaal voorzien in PI-13 en worden zonder aanvullende interventies naar verwachting derhalve ook niet volledig voor 1 juli 2020 gerealiseerd. Een risico dat hierbij ontstaat is de steeds beperktere tijd voor de bevoegde gezagen voor het Aansluiten, Vullen en Oefenen. Over de nog beschikbare tijd bestaat zorg bij de Bevoegd Gezagen.

Vraag 5: Is het redelijkerwijs te verwachten dat tijdig die eisen zijn ingevuld die noodzakelijk zijn om per 1 januari 2021 de Omgevingswet adequaat te kunnen ondersteunen (Basisniveau)?

Context

Naast de oplevering van de eisen en mitigerende maatregelen die AVO mogelijk moeten maken, moeten in 2020 ook de structurele oplossingen en de overige eisen die onderdeel zijn van het BN worden opgeleverd.

Om adequaat te kunnen aansluiten, vullen en oefenen is de beschikbaarheid van de productieomgeving noodzakelijk. Hierin zullen issues naar voren gaan komen die leiden tot correctief onderhoud. Dit onderhoud zal ook uitgevoerd moeten worden door het ontwikkelteam. Dit zal zijn weerslag hebben op de beschikbare capaciteit voor afbouw en doorontwikkeling.

Bevinding

Het GPvE heeft 100 eisen die als AVO gekenmerkt zijn. Van deze eisen hebben 38 afgerond en staan er nog 62 open. Voor het basisniveau komt dit totaal op 182 eisen waarvan er 71 zijn afgerond.

Op basis van de verwerkingscapaciteit van het Programma in het verleden en de inschatting van de omvang van de nog te verrichten werkzaamheden, is het aannemelijk dat ook deze eisen niet op tijd gerealiseerd gaan worden. Het IBAT stelt vast dat er voor de keten van Plan tot Publicatie nog veel werk is te verzetten.

In hoeverre de verwerkingscapaciteit van de ontwikkelteams voldoende is, is daarnaast de vraag omdat in 2020 een aantal significante veranderingen plaatsvinden:

- Door het Aansluiten, Vullen en Oefenen worden meer eisen gesteld aan het Beheer en zal ook een wijzigingenstroom om gang gaan komen voor het oplossen van incidenten, verbeteren beheerbaarheid.

---

⁷ Zoals eerder vermeld is het percentage gebaseerd op de nog verwachte inspanning om alle eisen af te ronden afgezet tegen de totaal begrote inspanning voor de betreffende categorie. De verwachte inspanning kan zowel positief als negatief afwijken. De ervaringen met eerder PI's geven een beeld dat in de komende sprints voor deze eisen, per sprint, circa 7% aan voortgang geboekt kan worden. Dit is slechts een indicatie.

- Met de overdracht aan TBO treden mogelijk personele wisselingen op wat invloed heeft gehad op de verwerkingscapaciteit van de ontwikkelteams.

Daarnaast wordt het succes van DSO-LV niet alleen bepaald door de software maar nadrukkelijk ook door de 'inhoud'. Zo kunnen zoekfuncties prima functioneren maar zonder goede annotaties worden niet de juiste zaken gevonden. Onbeantwoord is nog de vraag of voldoende tijd beschikbaar is voor het Vullen.

Conclusie

Na oplevering PI-12 geldt het onderstaande beeld voor realisatie van **basisniveau**.

Toelichting onderstaande tabel

- Deze tabel is gebaseerd op de, door het pDSO aangeleverde, rapportage *20200214 Status realisatie basisniveau (PI-12) v0.97 IBAT*.
- Eisen die zijn overgezet naar de Doel Architectuur, Globaal Content Raamwerk of de Strategische Beheer Organisatie worden niet meegewogen.
- In deze tabel zijn alleen die eisen meegenomen die de status basisniveau hebben meegekregen.
- Eisen staan alleen op afgerond als deze voor 100% zijn ingevuld.
- Het percentage geeft aan hoeveel werk al is gerealiseerd ten opzichte van de totaal begrote inspanning.

Categorie		Basisniveau		
		Gereed	Openstaande eisen	Voortgang openstaande eisen
Archivering en zorgplicht	ARC	Nee	4	65%
OW-besluiten	ROD	Nee	14	44%
Beheer	BEH	Nee	9	89%
Oriënteren (informatie op maat)	ORN	Nee	16	75%
Eén loket	LOK	Nee	14	85%
Samenwerking	SAM	Nee	4	89%
Ingediende vergunningsaanvragen, meldingen en informatieplichten	RVM	Nee	3	50%
Stelselcatalogus Omgevingswet	SOW	Nee	3	94%
Stelselknooppunt DSO-LV	KNP	Nee	3	87%
Indienen aanvragen, meldingen en informatieplichten	IND	Nee	9	84%
Inspire	INS	Nee	2	20%

Categorie		Basisniveau		
		Gereed	Openstaande eisen	Voortgang openstaande eisen
Regelhulp	RGH	Nee	2	70%
Leverancier van omgevingsinformatie	IHN	Ja	-	100%
Open data en fair use van data	OPD	Ja	-	100%
Regelbeheer	RBH	Ja	-	100%
Toepasbare regels	RTR	Ja	-	100%
Raadplegen Informatie over de fysieke leefomgeving	RIF	Ja	-	100%

Voorstaande betekent dat nog niet aan alle GPvE-eisen voor basisniveau wordt voldaan. In welke mate de Bevoegd Gezagen beperkt worden in hun aanpak zich tijdig voor te bereiden op inwerkingtreding van de Omgevingswet is door het IBAT niet volledig aan te geven. Het ontbrak het IBAT daarvoor aan de afzonderlijke draaiboeken van de Bevoegd Gezagen.

Gegeven de productierealisatiecijfers van het programma tot op het heden en de door het programma gemaakte inschatting van de benodigde uren, zijn de categorieën waarbij de realisatie nu onder de 72% ligt niet af te ronden voor 1 januari 2021. Het is voor het IBAT niet mogelijk aan te geven welke functionaliteit op een bepaald moment gereed is, maar duidelijk is dat dit voor bevoegd gezagen en andere eindgebruikers belemmerend is.

Conclusie

Net als bij AVO-niveau geldt ook voor Basisniveau dat er stappen zijn gezet. Op dit moment kan echter ook met een grote mate van zekerheid gesteld worden dat het basisniveau per 1 januari 2021 niet gerealiseerd zal zijn. Het IBAT stelt vast dat in ieder geval in de realisatie van de functionaliteit voor de keten van Plan tot Publicatie er nog veel werk is te verzetten. Daarnaast is er nog relatief veel werk te doen in de vergunningaanvraagketen en ten aanzien van archivering. Ook ten aanzien van Inspire (met het oog op uitwisseling van gegevens in Europa) is nog een opgave te doen, al hebben de gebruikers hier geen last van als dit later in de tijd wordt gerealiseerd.

Dit vraagt in ieder geval bijzondere aandacht in de besturing. Deze conclusie is tevens gebaseerd op de PI-13 planningsessies en mede gebaseerd op de notitie aan het OGB vanuit het ontwikkelprogramma (aan OGB voorgelegd in februari 2020). Door de Agile werkwijze en (tot op heden) het gebrek aan een roadmap is niet aan te geven welke functionaliteit op een bepaald moment gereed is, maar duidelijk is dat dit voor bevoegde gezagen en andere eindgebruikers belemmerend is.

4. Ketentest

Op 27 februari 2020 heeft het Interbestuurlijk Acceptatieteam (IBAT) een ketentestdag georganiseerd met als doel de resultaten van ketentesten te presenteren. De ketentesten moeten antwoord geven op de vraag of DSO-LV als onderdeel van de DSO-keten functioneert en of daarmee het beoogde doel 'Aansluiten, Vullen, Oefenen' per begin 2020 is bereikt.

Naast voorstaand antwoord levert de ketentest bevindingen op over de ervaringen van bevoegd gezagen en softwareleveranciers met de landelijke voorziening en over de wijze waarop zij zich voorbereiden. Dat laatste is niet direct in scope van het IBAT. Ook is de kwaliteit en gebruiksvriendelijkheid van software bij bevoegd gezagen geen onderdeel geweest van de ketentest.

Vanuit de door pDSO opgeleverde documentatie was voorafgaande aan deze ketentest duidelijk dat bij de oplevering van PI12 niet alle gevraagde eisen met betrekking tot AVO-niveau begin 2020 zijn ingevuld. (Zie hiervoor de marginale toets realisatie).

De ketentest heeft zich dan ook beperkt tot de eisen/features die opgeleverd zijn.

4.1 Opzet van de dag

Zo'n 60 vertegenwoordigers van bevoegd gezagen waren aanwezig om de bevindingen van de diverse testen te vernemen en daar het gesprek over te voeren. Daarnaast waren er vertegenwoordigers van SBO, TBO, pDSO.

De volgende presentaties zijn gegeven:

1. Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

De VNG heeft haar testplan kort toegelicht en aangegeven welke onderdelen met welke leveranciers zijn getest. Het oorspronkelijke idee was om de gehele DSO-keten aan de hand van een casus van de gemeente Utrecht te doorlopen. Dit is voor een groot deel gelukt, met enkele beperkingen:

- Aanlevering van JR en TR heeft niet via Digikoppeling plaatsgevonden. Juridische regels zijn via het previewportaal aangeleverd aan de LVBB
- In Utrecht is nog geen ontvangende applicatie voor het STAM-bericht beschikbaar.
- Getest is met een heel kleine hoeveelheid data. De casus had betrekking op de regels voor en aanvraag van een kapvergunning.

Presentaties van Landgoed over het opstellen en aanleveren van een STOP-bericht, FLOlegal over het maken van toepasbare regels en van de gemeenten Leidschendam-Voorburg over hun ervaringen met de STAM-koppeling hebben een beeld gegeven over het doorlopen van de keten. De test is voor een belangrijk deel geslaagd, met enkele beperkingen en belangrijke bevindingen. In positieve zin was het mogelijk om de aangeleverde regels in de viewer te tonen en konden de vergunningcheck en -aanvraag worden uitgevoerd. Een bevinding is dat de stabiliteit en beschikbaarheid van functionaliteit in de pre-productieomgeving gedurende de testperiode vaak te wensen over lieten. Concreet leidde

dit tot schermen waarin werd vermeld dat het omgevingsloket tijdelijk niet beschikbaar was of werkte de validatieservice niet tijdens het testen. Aan een volledige ketentest is niet toegekomen, vanwege het niet beschikbaar zijn van aangesloten lokale applicaties. Softwareleveranciers hebben last van wijzigingen in de DSO-omgevingen en m.b.t. de standaarden.

2. Interprovinciaal Overleg (IPO)

Vanuit het IPO is toegelicht dat er voor de provincies geen sprake is van 'oefenen', maar dat nu hard wordt gewerkt aan het afmaken van de Omgevingsverordening, waarvan het ontwerp in april ter inzage beschikbaar moet zijn. De provincies proberen om de verordening via STOP aan te leveren aan de LVBB en aan DSO-LV. Bij het aanleveren van bestanden lopen de provincies geregeld tegen (technische) issues aan. De provincies werken met hun softwareleverancier in de acceptatie-omgeving (en niet in pré-productie). In die eerste omgeving treden nog veel technische wijzigingen op. Hierdoor is het hen voor de ketentest niet gelukt een omgevingsverordening te publiceren.

3. Unie van Waterschappen (UvW)

De UvW had als doelstelling een volledig werkende keten te laten zien. Zonder gebruik te maken van content in de DSO-LV is het hen gelukt om een vergunningaanvraag te doen en te ontvangen in het eigen zaaksysteem. Echter het aanleveren van juridische regels van een waterschapsverordening is niet gelukt, onder andere door problemen met het autoriseren van HDSR. Ook is het niet gelukt om juridische regels van een complete waterschapsverordening op te nemen in de LVBB. Dit is eerder wel succesvol aangeboden in een vorige versie van STOP /TPOD. De conversie van dit bestand naar de actuele standaard is niet gelukt en de leverancier die de vorige levering heeft gedaan heeft haar programmatuur nog niet aangepast aan de meest recente versie van STOP/TPOD. Daardoor konden ook de gerelateerde toepasbare regels niet worden aangeboden.

4. Rijk

De doelstelling van het rijk was om (een deel van) de werkende keten te laten zien met (een deel van) de omgevingsregeling en het toetsen van een of meer activiteiten aan de omgevingsregeling. Dit is om meerdere redenen niet gelukt. Het is wel mogelijk gebleken de overbruggingsfunctie van de DSO-LV te demonstreren. Hierbij is, onder meer, ingegaan op de functionaliteiten filteren vanuit bestaande ruimtelijke plannen en op de pons.

4.2 Bevindingen

Vanuit de verschillende terugkoppelingen zijn op hoofdlijnen de volgende bevindingen gedaan:

Testbevindingen

1. Het DSO-LV is een goed eind op weg om de functionaliteit te leveren die nodig is om het vereiste basisniveau bij inwerkingtreding te bereiken. Bevoegd gezagen hebben echter ook benadrukt dat essentiële onderdelen – in met name de planketen – nog ontbreken of vaak (onaangekondigd) wijzigen. Er ligt een aanbod richting de ontwikkelorganisatie

door bevoegd gezagen en zeker ook van leveranciers om juist op die ontbrekende functionaliteit veel meer de samenwerking te zoeken.

2. De ketentesten hebben te kampen gehad met verschillende issues: het laat beschikbaar komen van de preprod-omgeving, op verschillende momenten niet beschikbaar zijn van DSO-LV-functionaliteit, API's (koppelvlakken in de acc-omgeving) die vaak onaangekondigd wijzigen, documentatie die niet volledig of eenvoudig vindbaar is. De beheerorganisatie lijkt nog niet ingericht op het leveren van stabiele kwaliteit van de landelijke voorziening. Op de ketentestdag zelf was een cruciale functionaliteit helaas niet bereikbaar. Zowel gemeenten die willen oefenen als leveranciers die hun software moeten aanpassen hadden hier last van.
3. Bij de uitvoering van ketentesten zijn soms, omwille van voortgang, aanpassingen in de keten aangebracht om door te kunnen, zoals het gebruiken van 'zijdeurtjes' in de voorziening.
De ketentesten hebben daarmee wel resultaat geboekt, al is de toekomstige productiesituatie daarmee niet getest.

Proces

1. Er is in alle ketentesten veel tijd besteed aan het realiseren van de aansluiting tussen de lokale applicatie en de landelijke voorziening. Aansluiten is naast een technische handeling, een proces waarvoor een procedure geldt. Dit vraagt zorgvuldigheid en voorbereiding bij bevoegd gezagen en de juiste support en handreiking vanuit de landelijke voorziening. Dit blijkt geen sinecure.
2. Met veel energie en doorzettingsvermogen is gewerkt aan het realiseren van aansluitingen, het aanleveren van data en het beproeven van functionaliteit. De verschillende testprojecten zijn hierbij stevig ondersteund door softwareleveranciers en door de tactische beheerorganisatie en ontwikkelteams.
3. Het transparant delen van bevindingen uit testen met een grote groep betrokken is positief ontvangen. Er is behoefte op dit voort te zetten en richting inwerkingtreding dit vaker te gaan doen.
4. Vanuit de ontwikkelorganisatie is aangegeven dat er dit increment wordt gewerkt aan het verbeteren van de documentatie en van het validatieproces richting LVBB en DSO-LV.
5. Er zijn grote zorgen bij de voorbereidingstijd die bevoegd gezagen hebben. Provincies zetten alles op alles, maar houden rekening met dubbel werk als functionaliteit definitief beschikbaar komt. Gemeenten voorzien een te korte implementatietijd en hebben daar zorgen over. Vanuit betrokken leveranciers is aangegeven dat een aantal zaken nog onvoldoende volwassen is.

4.3 Conclusies

De ketenacceptatietesten moeten antwoord geven op de vraag of DSO-LV als onderdeel van de DSO-keten functioneert zoals beoogd. De ketenacceptatietest van februari 2020 had specifiek tot doel te toetsen of het gerealiseerde opleverniveau voldoende is voor 'Aansluiten, Vullen, Oefenen' per begin 2020.

Op basis van de bevindingen kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

1. Het organiseren van ketentesten en ketentestdagen om de ervaringen te delen is zinvol en moet worden gecontinueerd, immers 'the proof of the pudding is in the eating'. Veel essentiële functionaliteiten zijn nog niet beproefd omdat deze nog niet af waren of nog niet konden worden beproefd, omdat aansluiten lastig is gebleken of de software aan de kant van bevoegd gezag nog niet gereed was. Gezien de ervaringen van huidige testen is het des te belangrijker deze functionaliteiten in de komende periode eerst te testen, voordat deze voor breder publiek worden vrijgegeven. Dit geldt zowel voor het AVO-niveau, als richting de oplevering van het basisniveau.
2. Door de eerder (gedurende de marginale toets realisatie) geconstateerde ontbrekende functionaliteit en de late oplevering van de pre-productieomgeving is het niet mogelijk gebleken een volledige ketentest op AVO-niveau uit te voeren.
3. Geconcludeerd kan worden dat DSO-LV als beheerd systeem, nog niet in staat is AVO volledig te ondersteunen. Er is nog onvoldoende sprake van een gecontroleerde beheersituatie.
4. Het vertrouwen is uitgesproken dat zeker als bevoegde gezagen, softwareleveranciers en de ontwikkelorganisaties nog veel meer de samenwerking opzoeken, het stelsel succesvol kan worden gerealiseerd. Hier is overigens tijdens de ketentestdag nog geen tijdspad aan gekoppeld. De zorg is daarbij uitgesproken dat de beschikbare tijd voor de afronding van de Afbouw van de landelijke voorziening, in combinatie met het realiseren van decentrale voorzieningen en de noodzakelijke voorbereidingstijd bij bevoegde gezagen onvoldoende is gegeven het huidige tijdspad richting inwerkingtreding.
5. Bevoegde gezagen zien graag concrete acties m.b.t. de stabiliteits- en beschikbaarheidsproblemen en de issues rond de planketen, ook met betrekking tot het aansluitproces en de documentatie.

5. Marginale toets voor beheer en exploitatie

In het kader van de marginale toets voor beheer en exploitatie zijn twee onderzoeksvragen geformuleerd:

1. Is het beheer, exploitatie en gebruikersondersteuning ingericht voor het centrale deel van het DSO (DSO-LV)?
2. Kunnen de opgeleverde voorzieningen technisch en functioneel op een gecontroleerde manier in beheer worden genomen?

5.1 Gevolgde aanpak en bevindingen

De opzet van beheer, exploitatie en gebruikersondersteuning voor het centrale deel van het DSO is in hoge mate uitgewerkt. Het beheer in eerste instantie op hoofdlijnen uitgewerkt op strategisch, tactisch en operationeel niveau en wordt nu bij het daadwerkelijk inrichten en uitvoeren nader geconcretiseerd. Hierbij ligt de focus in eerste op het operationeel beheer en wordt stapsgewijs meer aandacht geschonken aan de tactische en strategische sturing.

Vraag 1: Is het beheer, exploitatie en gebruikersondersteuning ingericht voor het centrale deel van het DSO (DSO-LV)?

Bij het nader analyseren van de vraag 'Is het beheer, exploitatie en gebruikersondersteuning ingericht voor het centrale deel van DSO (DSO-LV)' is in eerste instantie duiding gegeven een aantal begrippen:

- Wat is de **scope** van het beheer?
- Wat is **exploitatie** in deze?
- Welke **gebruikersgroepen** worden onderkend?

Door deze begrippen te definiëren ontstaat een beter beeld van de omvang van het onderzoekdomein. Vervolgens wordt het beheer aan de hand van een aantal aspecten beoordeeld die ook door de TBO worden gehanteerd.

Per resultaatgebied wordt vervolgens een 'risicoprofiel' opgesteld. Op basis van deze risicoprofielen worden vragen geformuleerd waarmee de opzet beheer & exploitatie DSO-LV zijn geëvalueerd. Vragen zoals:

- Levert de opzet een voldoende set van maatregelen om de potentiële risico's te beheersen?
- Kan het bestaan en werking van de maatregelen tijdig en voldoende zichtbaar worden gemaakt voor regisserende instanties?
- Hebben deze instanties voldoende stuurmaatregelen om in te grijpen mocht hier de noodzaak toe zijn?

De beantwoording van de vragen zijn in eerste instantie uitgevoerd op basis van deskresearch en gevalideerd in interviews.

Met de betrokken stakeholders zijn de bevindingen doorgenomen. Hierbij zijn bevindingen aangepast of overgenomen door betrokken partijen.

Wat is de scope van het beheer?

Het beheer van het DSO-LV betreft het blijvend kunnen aanbieden van de noodzakelijke landelijke voorzieningen die voor de Bevoegd Gezagen op enig moment in tijd noodzakelijk zijn om de Omgevingswet adequaat te kunnen uitvoeren op een voor de betreffende Bevoegd Gezagen benodigd kwaliteitsniveau en binnen de voor de Bevoegde Gezagen relevante normenkaders.

Onder 'Blijvend' worden twee zaken verstaan:

- de continuïteit waarmee de dienstverlening wordt aangeboden (uptime en performance)
- het tijdig aanbieden van aanpassingen in het aanbod als veranderingen in wet- en regelgeving, normenkaders of technologie hierom vraagt.

De scope van het beheer, welke resultaten van welke beheerpartijen worden verwacht, wordt duidelijk beschreven in het beheerarrangement en is adequaat doorvertaald in het transitieplan van de Tactische Beheer Organisatie. De doorvertaling in opdrachten aan de OBO's is nog onderhanden werk. Op basis van de uitvraag en initiële antwoorden die ten grondslag liggen aan het proces van contracteren worden hier geen problemen voorzien.

De vraag of duidelijk is welke functionaliteit als dienstverlening vanuit het DSO-LV exact geleverd gaat worden wordt met de marginale toets realisatie beantwoord.

Wat is exploitatie in deze?

De exploitatie betreft het aanbieden van de DSO-LV aan de beoogde gebruikersorganisatie op een (vooraf) overeengekomen prestatieniveau tegen een (vooraf) overeengekomen kostenmodel met een (vooraf) overeengekomen niveau van gebruikersondersteuning.

- Zoals in de voorgaande paragraaf reeds aangegeven zijn de overeenkomsten nog niet getekend;
- Binnen de concepten is ruim aandacht aan voor 'service-levels', de wijze waarop worden bepaald en gerapporteerd alsmede hoe met excepties moet worden omgegaan.

Naast het in stand houden is er ook vraag naar verandering:

- Procedures hoe met veranderingen in vraag en aanbod moet worden omgegaan en wie daarin welke bijdrage moet leveren zijn opgesteld;
- De verantwoordelijkheid voor het 'hoe' van de dienstverlening alsmede het 'technisch actueel' houden is een expliciete verantwoordelijkheid van de OBO's;
- Aanbieders zijn verplicht op functionele veranderingen binnen gestelde termijnen te reageren;
- Ook zijn vooraf spelregels opgesteld ten aanzien van kosten voor ontwikkeling en beheer.

Welke gebruikersgroepen worden onderkend en welke interactie wordt met deze gebruikersgroepen verondersteld?

De gebruikersgroepen voor de landelijke voorzieningen zijn afhankelijk van de specifieke functionaliteit Bevoegde Gezagen, Initiatiefnemers, Belanghebbenden en de Rechterlijke macht.

Aspecten

Governance, samenwerking en cultuur

De opzet van het beheer, de rolverdeling tussen SBO, TBO en OBO is goed uitgewerkt en de overlegstructuren voorzien in een adequate afhandeling van sturing, mandaat en afhandeling van stuurvragen. Gespreken met betrokken partijen bevestigen een voldoende 'cultural fit' die nodig is om de samenwerking te laten slagen.

De opzet en onderhoud van servicelevels, service level reporting is goed beschreven maar nog niet contactueel bevestigd, ingeregeld en getoetst.

Aandachtspunt is de wijze waarop de praktijk de organisaties nu snel op operationeel en tactisch niveau in hun rol worden gezet waarbij de kans bestaat dat de SBO met voldongen feiten wordt geconfronteerd waar zij mogelijk nog richting had willen geven.

Beleid, strategie & architectuur

De structuur is goed van opzet. Een actualisatie van de Stelselvisie en de daarvan afgeleide productvisie DS-LV is gewenst om de SBO aan het stuur te houden. Zoals bij het voorgaande punt al geadresseerd vraagt een tijdig bijschakelen van het SBO om zorg te dragen voor de sturende rol van de strategie.

Personeel

Het bemensen van de organisatie verloopt, ondanks een vertraging in de planning, goed. De balans intern/extern wordt binnen het TBO gerealiseerd. Sleutelpersonen uit het programma zijn behouden. Aandachtspunt is het borgen dat hun kennis tijdig wordt overgedragen en zo mogelijk op een overdraagbare wijze.

Management van processen

De Operationeel Beheer Organisaties Kadaster en RWS werken procesmatig en de beoogde aanpak van het TBO sluit daar goed op aan. Het Kadaster heeft daarnaast al de nodige ervaring opgedaan met DevOps.

Binnen het pDSO werd procesmatig gewerkt met een nadrukkelijke focus op samenwerken. Kennis over de te volgen processen zit vooral in de hoofden van mensen en de procesbeschrijvingen moeten zeker met de wisseling van personeel verder uitgewerkt worden. Processen hoeven niet te worden ontwikkeld maar beschreven en daarmee deelbaar worden om de afstemming in de beheer en ontwikkel keten beter op elkaar afgestemd te houden en om aantoonbaar de consistentie van werken aan te kunnen tonen.

Stakeholderwaardering & -engagement

Het bestuursmandaat levert een duidelijk kader voor de wijze waarop stakeholders in het DSO-LV betrokken zijn. De TBO en SBO hebben conform dit kader een duidelijke governance-model uitgewerkt waarbinnen de stakeholders hun rol kunnen invullen. De BG hebben in het Programma hun rol genomen. Niet elke BG met dezelfde intensiteit. Aandachtspunt is dat eenmaal in beheer deze inbreng minimaal op hetzelfde niveau dient te blijven.

Oplevering & Acceptatie,

De wijze waarop het TBO de beheeracceptatie verzorgt en bewaakt - opbouwend kritisch – leidt tot voldoende aandacht voor de realisatie van beheer-relevantie issues in de PI-planningssessies.

Conclusie

Zoals uit de rapportages van over verificatie- en acceptatieproces van het TBO blijkt loopt het proces van inrichten achter bij de oorspronkelijke planning opgenomen in het TBO-transitieplan en is derhalve nog niet afgerond. De uitgangspunten en opzet van het beheer leggen een goede basis onder het beheer. De implementatie van contractuele afspraken zijn nog niet afgerond en dat geeft reden tot zorg. De termijnen om tot een goede afstemming tussen ketenpartners in het beheer te komen wordt daarmee bekort. Het inrichten van goede communicatielijnen om tot een goede uitwisseling van (beheer)gegevens te komen - en daarmee tot gecontroleerde veranderingen in de diverse beheerde omgevingen - verloopt daarmee langzamer dan wenselijk.

Vraag 2: Kunnen de opgeleverde voorziening technisch en functioneel op een gecontroleerde manier in beheer worden genomen?

Om bovenstaande vraag te kunnen beantwoorden is een aantal sub-vragen geformuleerd die de vraag van een duidelijk scope moeten voorzien:

- Is de functionaliteit voldoende bekend?
- Is de relatie tussen functionaliteit en technische bouwstenen voldoende transparant?
- Is de motivatie achter de keuze waarom deze oplossingen voldoende bekend?
- Is de documentatie van voldoende kwaliteit?
- Is de code van een voldoende kwaliteit

Gevolgde aanpak & bevindingen

De TBO heeft in haar transitieplan een duidelijke aanpak geformuleerd voor het kunnen beoordelen van de technisch en functionele geschiktheid van de in beheer te nemen features. Deze aanpak hebben wij beoordeeld op zorgvuldig- en volledigheid.

Geconstateerd is dat de documentatie in bepaalde gevallen onvoldoende te interpreteren is zonder context kennis. Deze kennis moet nog aan de documentatie worden toegevoegd. Dit is voorzien in de aanpak maar is op dit moment nog niet gerealiseerd.

Het acceptatieproces van het TBO bevestigt het beeld dat is ontstaan in de ketentestdag dat samenwerking tussen partijen soms nog beter moet worden gefaciliteerd. Dit betreft onder andere het beschikbaar stellen van passende gecontroleerde test- en acceptatieomgevingen. Een aandachtspunt betreft de onderaannemers. Aandacht voor het adequaat vertalen van de functionele (proces)eisen is noodzakelijk. Dit is een primaire rol voor de OBO's maar de TBO heeft hier een regisserende rol. Het TBO onderkent deze rol maar heeft door de status van de contracten deze rol nog niet kunnen uitoefenen.

5.2 Conclusie Marginale toets beheer

Wij achten deze aanpak adequaat en voorzien hier geen issues, mits:

1. De overdracht van kennis naar documentatie plaatsvindt conform planning;
2. TBO haar rol als regisseur voortvarend oppakt zodra de contracten met de OBO's getekend zijn.

6. Aanbeveling aan het OGB

Het IBAT doet de volgende aanbevelingen aan het OGB:

1. Iedere koepel en het Rijk maken duidelijk welke restpunten op welk moment in de tijd gereed moeten zijn, zodat er een gezamenlijke roadmap kan worden opgesteld gericht op afronding van het Basisniveau.
2. In de wetenschap dat de PI13 planning al vastgesteld is, kan alleen in PI 14 en 15 redelijkerwijs een hernieuwde prioriteitstelling plaatsvinden op basis van de voorgestelde roadmap. Op basis van de roadmap kan het OGB vaststellen:
  - a. in welke mate de naar verwachting nog niet volledig gerealiseerde GPvE-eisen met status AVO per 1 juli 2020 blokkerend zijn voor het in werking treden van de Omgevingswet.
  - b. in welke mate de naar verwachting nog niet volledig gerealiseerde GPvE-eisen met status Basisniveau per 1 januari 2021 blokkerend zijn voor het in werking treden van de Omgevingswet.
  - c. Of en hoe, op basis van deze inzichten kan een plan gemaakt worden om tot een bijstelling te komen van de huidige prioriteiten en/of bijschakeling van capaciteit te organiseren.
3. Parallel aan de ontwikkeling van de roadmap adviseert het IBAT aan de bevoegd gezagen een aanpak en plan voor het aansluiten, vullen, oefenen en implementeren te maken. Deze aanpak geeft bevoegd gezagen inzicht in wat ze moeten doen om aan te sluiten en welke handelingen ze moeten verrichten om vervolgens data via het omgevingsloket te ontsluiten (vullen). De aanpak moet inhoudelijk aansluiten bij de roadmap, zodat op te leveren functionaliteiten direct in de praktijk kunnen worden beproefd.
4. Het (voorlopig) interbestuurlijk blijven uitvoeren van de testen door bevoegd gezagen, samen met leveranciers en gefaciliteerd door de TBO:
  - a. Dit ten minste op kwartaalbasis te blijven doen tot het moment van inwerkingtreding. Op basis van deze testen kunnen de in dat kwartaal opgeleverde functionaliteiten aan alle bevoegd gezagen worden vrijgegeven of kunnen onderdelen worden gecorrigeerd.
  - b. De eerstvolgende ketentest al in april uit te voeren.
5. Het proces van overdracht van Programma aan TBO/SBO op basis van het plan in beheer name voort te zetten en daarbij aan te dringen op:
  - a. voortgang in het contracteren van de OBO's om zo snel mogelijk het proces van service level reporting in te laten regelen, zodat de voortgang van de benodigde verbetering in servicelevel realisatie kan worden bewaakt specifiek die servicelevels de performance en stabiliteit van de omgevingen pré-productie en productie betreffen).
  - b. het zorgdragen voor adequaat gedocumenteerde omgevingen.
  - c. het actualiseren van de visie DSO en de strategische afstemming met de bevoegd gezagen inhoud te geven.